

Novy.

DRUGO BERILO

za

obče ljudske šole

Sestavil

Dr. Prof. A. De Micheli

Z nekaterimi podobami

ZALOŽIL LICINIO CAPPELLI

TRIESTE

DRUGO BERILO

Obće štatske šole

55810

Dr. Prof. J. Micheli

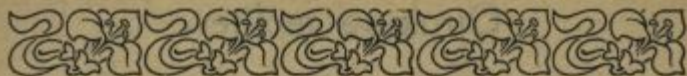

Pridržujejo se vse pravice.

Stab. Tip. Silvio Spazzal - Trieste.

V šoli.

Petnajstega oktobra, se je zbudil Ivan jako zgodaj. Ob osmih bi moral biti v šoli. Videl bo zopet, po skoro tri mesečnih počitnicah, učiteljico in tovariše. Pa misel mu ni dala miru niti ponoči. Mati mu je pomagala obleči najboljšo obleko, vzel je mošnjo in naenkrat je bil na šolskem dvorišču. Ivan je čutil v srcu neko žalost; o počitnicah prost, sedaj pa zato strogo ograjo dvorišča. Žalosten je bil, a obenem tudi vesel, ker je vedel, da se bo naučil v šoli mnogo lepih stvari. Med neredom in šumom dečkov, učetov in mater, je zapazil Petra. Ga je poklical glasno in tekel k njemu. Sta se objela pogledala od nog do glave in oba naenkrat zavpila: Kako si zrastel! Med tem se je oglasil zvonec in so morali iti v razrede. Kmalu nato so sedeli vsi učenci družega razreda na svojih prostorih, bilo jih je štiriintrideset. Ivan je videl mnogo neznanih obrazov, nekateri ožgani od solnca drugi od morskega zraka. Videl je tudi tovariša Jurčka, ki je bil vedno, bled in bolan, sedaj pa je zdrav in vesel.

Otrokova molitev.

Blagoslovi, Oče večni, Čednosti mi v srce vsajaj,
Delo moje pridnosti! Varuh bodi vedno moj!
V Tvojo slavo, svojo srečo Pridno hočem se učiti,
Naj obračam mlade dni! Bom otrok poslušen Tvoj.

Daj, da ristem vsa v modrosti,
Greha čuvam se skrbno,
Po vseh potih naj me vodi
Tvoje milostno oko.

A. Praprotnik.

Novi součenec.

Dobili smo novega součenca. Piše se Ivan Novak. Gospod učitelj so mu odkazali prazno mesto v klopi. Vsi smo ga gledali. Tudi Ivan nas je pogledaval.

Gospod učitelj mu rečejo: «Pokaži, Ivan, kako znaš sedeti!» Ivan sede ravno; nasloni se zadaj na naslonilo. Noge postavi s stopalom na tla.

«Dobro,» ga pohvalijo gospod učitelj. «Sedaj pa obrni glavo k meni in pozor!» Ivan stori tako; sedel je lepo kakor mi.

Tudi pri pisanju in risanju je sedel kakor mi. Glavo je nagnil mirno naprej. Prsi ni naslanjal ob klop. Roke je položil do lakta na desko, tako da je imel laket prost. Z levo roko je držal papir.

Beroč je držal knjigo z obema rokama. Glave ni sklanjal k njej.

To je priden, poslušen in ljubezniv součenec. Vsi ga imamo radi.

Po Jož. Kliski.

Tri hčere.

Vdova je imela tri hčere. Postarala se je in oslabela ter si ni mogla zaslužiti ničesar, ob čemer bi živela. Tri hčeri se usmili onemogla mati.

Hči reče: «Jako rada bi dala od svojega služka nekoliko materi, ali potem na ostane meni nič za prihodnost».

Druga hči pravi: «Tudi jaz bi rada pomagala materi, ali odkod naj dobim potem denarja, da si kupim lepo obleko?»

Tretja, najmlajša hči pa reče: «Ko sem bila še majhen otrok in si nisem mogla pomagati prav nič, je skrbela dobra mati za mene bolj nego za sebe. Še mislila ni nato, da bi si bila kaj prihranila ali kupila lepe obleke. Zdaj je mati stara in bolehna ter nima nikogar, da bi ji pomagal. Moja dolžnost je torej, da sedaj skrbim jaz zanjo, kakor je skrbela ona za mene.

Iz „Vrtica“.

Dva slaba šolarja.

Andrejček je pogosto prihajal prepozno v šolo. Prvi uk je bil večjidel že dokončan, ko je prilezel. Ker pouka ni slišal, tudi ni nič znal. Celo leto je ta zamuda veliko znesla.

Ko je bila na koncu leta očitna skušnja, je Andrejček slabo znal. Gospod šolski nadzornik najdejo v imeniku, da je prišel Andrejček v enem letu petdesetkrat prepozno v šolo. Rekli so: «Ni čuda, da otrok malo ve. Tudi težak na polju malo opravi, če ga ni o pravem času na delo. Tak še druge mudi».

Videk je po cele dni izostajal iz šole. Moral je doma dete varovati, živino pasti ali kaj malega delati. Kadar so ga zopet poslali v šolo, si ni upal notri. Potepal se je okrog, dokler je bila šola, potem je šel domov. Doma ni nič prida zalegel in v šoli ni nič vedel. Zrastel je neveden, razvajen potepuh.

A. M. Slomšek.

Ne muči živali.

Človek je gospodar na zemlji. Bog sam mu je dal v last vse živali, da jim gospoduje. Toda on jim mora biti milostljiv in pravičen gospodar, ako hoče, da bode vseč Bogu, ki je sam največja ljubezen in dobrota. Človek sme žival priganjati k delu, za katero ima dosti moči, ali ne sme je preoblagati s pretežkim delom, ne sme je neusmiljeno nabijati in pretepati. Bog dopušča človeku ubiti ali zaklati živino, ki mu je potrebna za živež, za obleko in druge stvari. Dopuščeno mu je tudi ubijati in preganjati živali, ki so ali nevarne njemu in njegovim domačim živalim, ali mu sicer delajo škodo. Vse take sme ubijati - toda mučiti ne sme nobene.

Ljudje se radi izgovarjajo: «Kaj zato? Saj je le neumna žival!» No, mnogokrat je žival pametnejša od takega suroveža. In če bi tudi bila neumna, kdo ti je dal pravico, da jo smeš zato mučiti? Ali ni tudi nje ustvaril Bog? Ali ni tudi nji dal celih in zdravih udov, ji dal dosti živeža, da se veseli življenja? Tudi žival čuti bolečine, katere ji zadaja tak človek brez srca in brez usmiljenja.

Fr. Erjavec.

Materina ljubezen.

V hišici, kjer je bilo prej tako veselo, sedaj se ne čuje več petja ne smeha. Otrok je bolan že petnajst dni: leži v svoji posteljici, z gorečim obrazom radi mrzlice. Ima vedno zaprte oči in ne odgovarja materi, ki mu šepeta ljubeznive besede. Uboga mati! Čuva cele noči pri otroku, kjer ne čuti utrujenosti ne bolečin in šla bo od njegove postelje šele tedaj ko bo on ozdravil.

Jokala je večkrat od strahu da ga izgubi; toda zdravnik je danes spregovoril besedo, ki jo je potolažila. Pozabila je že vse bolečine, ponavlja v svojem srcu ono besedo, gleda, po toliko prelitih solzah, svoj mali zaklad z jasnimi očmi.

Otrok, Bog ve kolikrat je čuvala pri Tebi Tvoja mati in trpela za Te! Ljubi, ljubi svojo materin da ji pokažeš svojo ljubezen, ubogaj in bodi priden.

Pozdrav lastovic.

Ko je prišla jesen, so se zbralš lastovice, da se pogovore. Se odpotuje? Da. Jutri zjutraj? Da.

Predno je solnce izšlo, so bile že pripravljene in zbrane v gručah. Letale so še nekoliho okoli zvonika, pozdravljajoč vse drevesa, vse grme in vse dobre otročičke, ki so se spali.

Tončeh, varuj moje gnezdo ko Ti ga puščam pod streho! Tonček, se priporočam! Tonček vrnem se, vrnem se! Pred hišo hudobnega Mihca, ki je kradel mlade lastovice in jim uničeval gnezda, je

govorila marsikatera. Beži, beži! in vse so bežale kričeč in hitro kakor blisk. In zletele so v gručah proti morju, medtem ko dobri otroci, ki so se ravnokar zbudili, pozdravljali so jih iz okenc z rudečimi rutičami.

Prostori.

Neko jutro, je poklicala učiteljica vse učence iz klopi, jih je postavila v vrsto po velikosti, potem je postala vsakega v svojo klop, kjer bi moral sedeti med letom.

Stanko je moral sedeti pri Ianu. Učenec, ki je bil vedno najlepše oblečen celega razreda, je pogledal zakrpano obleko soseda, mu ni bilo po volji in je rekel: Ne, nočem sedeti v tej klopi.

Učiteljica, postane resna in vpraša učenca: zakaj nočeš sedeti pri Ivanu? V šoli ne sme imeti nobeden prednost. Šola je kakor družina: v vsakem sošolcu imate brata. Stanko je postal rudeč rudeč in je gledal krpe njegove obleke.

Učiteljica je nadaljevala: Bogati ali ubogi, vsi ste mi ednaki. Dobre in pridne bom imela rada. Če je kdo med vami hudoben, če je kdo len, če je kdo razvajen ali če je kdo lažnjivec, naj se poboljša in imela ga bodem rada. Sedaj ste že veliki: morate skrbeti, postati pridni dobri in spoštovanja vredni.

Jesen.

Žito na polju je požeto. Hruške, jabolka in drugo sadje je dozorelo. Kosci kosijo in spravljajo otavo. Pridni gospodarji sejejo ozimnino. Planšarji

ženo živino s planin in rovt. Po vinskih gorica^h se razlega veselo petje trgačev. Po skrivnih stezah lazi lovec za brezskrbno divjačino. Lastovke in druge selivke jemjejo od nas slovo ter se napravljajo v toplejše kraje. Mrzla sapa brije po strnišču. Slana pobeli hribe in doline; drevje se osiplje; spravljajo se zadnji pridelki. Vse življenje potihne v naravi; vsaka pridna stvar se je oskrbela za zimo.

Petelin in kokoš.

Na vzhodu se še ne dani, in že se na dvorišču razlega glasni petelinov «kikeriki». Z veseljem ga čuje zgodnji voznik in potnik na cesti, ker mu naznanja zaželeni dan. Neugodno pa doni na ušesa zaspanemu hlapcu.

Petelin je lep ptič, mogočen in ošaben gospod. Le poglej ga, kako se vede gizdavo, kako moško prestavlja noge, kakor bi bilo vse njegovo !

Kokoš je manjša od petelina in nima tako velikega grebena in podbradka, niti tako lepega perja. Pohlevna je in tiha, mirna in krotka, z vsem zadovoljna. Pametna ni ravno, ali zato je neizrečno dobra mati. Ves dan kloče in vabi piščeta k sebi, hodi skrbno okoli njih, jih uči zobati, jim izlušči vsako zrno, vsako drobtinico jim izbrska pred kljunček. Sicer plaha in boječa kokoš je sedaj kot mati hrabra in drzovita. Ne boji se tudi velikega psa; togotno se mu zaganja v glavo.

Kura koristi človeku z jajci, z mesom in s perjem. Jajca so sama ob sebi mehko kuhana prav zdrava in tečna jed, še več jih pa potrebujemo za raznovrstna druga jedila. M. Josin in E. Gangl.

Materi za god.

Mati moja ljuba,
mati moja mila,
da bi vedno srečna
in vesela bila !

Da bi Ti življenje
bilo brez bridkosti,
in srce se Tvoje
tajalo v sladkosti !

Da bi se izpolnile
Tvoje srčne želje,
da bi vse Ti bilo
v radost in veselje !

To bi rada Tebi,
mati moja mila,
hčerka Tvoja ljuba
od Boga izprosila.

Če me Bog usliši,
dolgo še živela
bodež, ljuba mati,
zdrava in vesela.

Pavlina.

Družina.

Očeta in mater imenujemo starše. Svoje otroke jako ljubita. Dajeta jim jed in pijačo, obleko, stanovanje, knjige in sploh vse, česar potrebujejo. Zato pa tudi otrok očeta in mater ljubi od vsega srca ter jima je hvaležen in poslušen.

Otrok ima bratce in sestrice, tete in strice. Bratje in sestre se skupaj uče in o prostem času tudi igrajo.

Ded in babica (stari oče in stara mati) sta vesela pridnih vnukov. Pripovedujeta jim lepe povesti iz davnih časov, jih učita lepega vedenja, pobožnosti in marljivosti.

Oče, mati, ded, babica, teta, stric in otroci se imenujejo družina.

Iz „Vrtca“.

Ptica in deček.

D. Kdo te, ptiček mali, peti je učil,
kje si tako lepe pesemce dobil ?

Pt. Kdo učil me petja, rad bi, deček, znal ?
Male moje pesmi mi je Stvarnik dal.

D. Kje li ta stanuje, da poiščem ga,
da enakih pesmi tudi meni da ?

Pt. V dobrem srcu biva, ljubi deček ti,
dobremu otroku pesmi podeli.

„Angelček“.

Pes in ovca.

Ko so živali še govorile, je rekla ovca gospodarju : «Čudno ravnaš, da ničesar ne daš nam, ki ti dajemo volno, jagnjeta in sir; same si moramo iskati živeža; psu pa, ki ti ni za nič, daješ svoje jedi».

Gospodar odgovori na to : «Pes vas varuje, da da vas ne ukradejo tatje, ne razirgajo volkovi. Ko bi vas pes ne varoval, bi se zaradi nevarnosti še pasti ne mogle.»

Odslej so privoščile ovce psu boljšo hrano in postrežbo.

Fr. Metelko.

Čebela in ovca.

Majhna čebela pribrenči k človeku in ga vpraša : «Človek ! ali imaš večjo dobratnico med živalmi nego nas čebele ?»

Človek jo pogleda in odgovori : «Seveda jo imam.»

Čebela zopet vpraša : «Kdo pa ti je večja do-
brotnica nego čebela ?»

Človek odgovori : «Ovca mi je večja dobrotni-
ca, nego si mi ti in tvoje sestre, Ovca mi daje toplo
volno, ti le sladko strd. Volna pa mi je potrebnejša
in koristnejša od sladke strdi. Vrh tega mi ovca
radovoljno daje volno, ti, čebela, me pa pikaš. Ali ni
ovca imenitnejša od tebe, čebela ?»

Čebela molči in odleti.

A. M. Slomšek.

Pametna koza.

Koza se je pasla na strmi skali. Volk jo vidi.
Rad bi prišel do nje, a ne more, ker je prestrmo.
Zato ji reče : «Ljuba kozica, ali se ti ne bode zvrtelo
v glavi na taki višini ? Kako lahko bi se spotaknila
in padla s strmine ! Zlezi raje s skale in pridi k
meni na ta lepi, zeleni travnik. Tu najdeš mnogo
zelišč.» — «Hvala ti lepa,» mu odgovori modra koza.
«Poznam te; vem, kaj hočeš. Sam sebi bi rad
preskrbel dobro kosilo !»

Večer.

Solnce zašlò je za gòre,	Zvon je zapel iz zvonika,
noči umika se dan;	snema klopuček pastir;
mrak po nižavah prostore	meseč se više pomika,
v plašč že zagrinja temàn	pòkoj povsod je in mir.
Meseč polagoma vzhaja,	Jagodo, sivko in dimo —
zvezda večerna miglja;	dobro napasle so se
žejne cvetice napaja	urno domov poženimo,
hladna rosica z neba.	one so sije, mi ne !

J. Stritar.

Uganke.

1. Nisem kri, nisem voda, pa sem obema v rodu.
2. Belo je, sir ni; zeleno je kakor trava, trava ni; rep ima kakor miš, miš ni; kaj je to ?
3. Zakaj snedò bele ovce več krme nego črne ?

Pregovori, reki in pametnice.

1. Krivično blago teknilo ne bo.
2. Kdor drugim jamo koplje, sam v njo pade.
3. Pohlep oslepi.
4. Lenuhu je vse težko, pridnemu vse lahka.
5. Na en mah ne pade hrast.
6. Kdor se dela boji, slabò obstoji.
7. Krava pri gobcu molze.
8. Pamet je boliša nego žamet.
9. Vsakemu se svoje najlepše zdi.
10. Vsak po svoje. — Vsak ni za vse.
11. Kdor rad da, dvakrat da.

Kmet in njegova sina.

Kmet vidi, da se mu bliža smrt. Ker pa svojima sinoma ne more zapustiti bogastva, ju hoče izpodbuditi k pridnosti rekoč: «Ljuba sina! Vse, kar sem vama mogel prigospodariti v svojem življenju, bodeta našla v našem vinogradu.»

Oče umre kmalu potem. Ker sta sina menila, da je v vinogradu zaklad zakopan, sta ga pridno prekopavala. Zaklada sicer nista našla, ali v dobro prekopanem vinogradu in v zrahljani zemlji so jima trte bogato rodile.

Fr. Metelko.

Kovač in kopač.

«Nikarte tak, gospod kovač,»
poprosi, mimo gredè, kopač,
«zakaj pa želeno tak bijete ?
Poglejte siroto, kak zvija se !»
«Kaj boš govoril, prijatelj kopač !
Tegà ne razumeš,» veli mu kovač.
«Iz železa, ki dobro kovano ni,
dobra motika se ne naredi.
Tudi ti vinjak rezal ne bo,
jeklo če prav ni udelano !»

A. M. Slomšek.

Kaznovani tat.

Nekoč pride v vas medvedar z medvedom in prosi krčmarja, naj bi prenočil njega in žival. Krčmar se brani, rekoč, da nima prostora za medveda. Mož pa prosi in prosi ter res preprosi krčmarja, da ga vzame pod strebo. Iz svinjaka potegne gospodar debelo svinjo, ki jo je hotel zaklati drugi dan, in zapre medveda v svinjak. Po noči pa prideta dva tata. Eden zleze v svinjak, drugi pa čaka zunaj, da bi mu pomagal potegniti svinjo iz svinjaka.

Medved momlja, toda tat, misleč da je to svinja, srčno zgrabi za bedro. Zdajci plane medved nanj. Zunaj stoječi tat začuje v svinjaku neko kobancanje in stokanje, potem pa vse utihne. Ne vedoč kaj to pomeni, pobegne drugi tat od straha. Prvega pa so našli zjutraj mrtvega zreven medveda.

Frančišek Erjavec.

Prazen strah.

Milka se prebudi po noči; zdi se jej, kakor da bi kdo trkal na vrata. Skloni se v postelji ter prav tenko poslušaj. Zopet prav močno zaropoče. Milka od strahu komaj diha. Črez nekoliko časa zopet prav dolgo ropoče. Deklica se spomni, da je teta bolna; misli si, da je umrla in prišla slovo jemati, kakor je slišala praviti. Vsa plašna smukne pod odejo ter vso noč od strahu ne zatisne očesa. Kaj pa je bilo? Pes je sedel na pragu, obira se ter trkal z gležnjem p ovratih. Ko se je zdanilo, gre Milka iz sobe in najde psa na pragu.

Žabe.

Rega, rega, rega, rega,	Kvak, kvak,
vedno hujša je zadrega,	glej oblak,
solnce že do dna nam sega	glej oblakov sivih vlak,
jojmene, kaj bo iz tega!	vedro vode nosi vsak,
Kum, kum,	kmalu bo vse polno mlak!
le pogum:	Rega, rega, rega, rega,
slišal sem od juga žum!	Bog nas reši vsega zlega!

Kum, kum,
le pogum!
Kvak, kvak,
glej oblak!

O. Župančič.

Junaški čin.

Nekega dne so se igrali otroci ob morju, ne daleč od Nizze in pobirali so morske polže, ki jih je metala voda na suho. Na enkrat se začuje močan krik. Otroci se ogledujejo prestrašeni: ena žena je padla v morje. En deček skoči hitro v vodo, ujame

ženo in jo privleče na breg. Deček je bil sin nekega kapitana in z sednimi leti je že znal plavati kakor riba. In bil je jako lep! Imel je svitle lasi, modre oči, dobro srce in srčen je bil: deček je bil **Josip Garibaldi**.

Grad in hiša.

Grad se je dvigal na holmu in je prezirno gledal v dolino, kjer je stala preprosta hiša. V gradu je prebivala mogočna gospoda, v hiši pa so stanovali kmetijski ljudje. Drajski so živeli ob tem, kar so se preživljali ob delu svojih rok.

«Kaj boš ti, raztrgana bajta!» je grad oholo klical hiši. «Saj ne zaslužiš niti imena človeškega bivališča! Poglej mene in moje veličanstvo in moj sijaj!

Hiša, vajena skromnosti, je molčala in si je mislila, da poje vsak ptič s svojim kljunom — kakor pač ve in zna.

Bežala so leta. Prišli so drugačni časi in drugačne zahteve. Grad je porabil, kar je imel nakupičenega v svojih shrambah in zakladnicah. Njegovi stanovalci so se izselili in pomrli. Zidovje je začelo razpadati in se rušiti. Grad je razvalina, ki zapuščen na sameva na holmu. Le sove, netopirji in kače domujejo tam.

V hiši pa je rod za rodom delal in se trudil in živel časom in razmeram primerno. Popravljaj in čuval je svoj ljubi dom, kakor so zahtevale potrebe in dopuščala sredstva. Zadovljni, veseli ljudje prebivajo pod prijazno domačo streho. Plodno polje se širi okrog, sadno drevje cvete in zori leto za letom. Tožno se ozirajo razvaline na hišo, ki stoji na trdnem temelju in se dviga v blaginji....

Josip Barbič.

Otroci spuščajo mehurčke.

Solnce, zemlja, mesec
vrtè se brez kolesec,
letijo brez peresec,

v nebò se točijo,
na vejo skočijo,
brez poka počijo.

Oton Župančič.

Pes.

Pes je edina domača žival, ki hodi za človekom po vsem svetu. Postave je zelo različne. Vsi psi imajo ostre zobe.

Pes je bolj podnevna žival, da — si je tudi po noči živ in buden, ako je treba. Njegovo spanje je lahko in kratko; zbudi se o najmanjšem šumu. Če mu je vroče, moli jezik iz gobca in hrope. Med čuti mu je voh najbolji.

Glavna lastnost vsacega psa je zvestoba. Zato je pa tudi človeku med vsemi živalmi najljubši tovariš. Domačil pes mu čuva hišo, ovčarski čredo, lovski pes hodi z njim na lov. V nevarnosti brani gospodarja, zanj se bori do zadnjega diha.

Gospodarja pozna po glasu, po hoji in sledu in umé njegovo besedo. Kako je pazljiv, kadar pričakuje kakega povelja! Kako je vesel, ko sme iti z gospodarjem, kako klavrn, ko mora ostati doma! Psov ne smeš dražiti, kajti razkačeni radi grizejo. Strašna pasja bolezen je steklina. Stekel pes je nevaren živalim in ljudem. Najbolje znamenje, da je pes zdrav, je mrzel in moker nos.

Konj.

Konj je najlepša domača žival. Ima veliko, a lepo glavo z živimi očmi in kratkimi, po konci stoječimi, jako gibkimi ušesi. Dolgi sistnjeni vrat mu lepša lahko kodrasto grivo. Zalito truplo krije

kratka in gladka, rep pa je z dolgo žimo porasten. Noge so tanke, ali pri vsem tem vendar močne in skočne; s kopitom bije ob zemljo, da podkov iskre kuje o trdem kremenu. Po barvi dlake se imenujejo konji: belec, sivec, kostanjevec, rjavec, vranec, lisec i. t. d.

Že v starodavnih časih je človek konja ukrotil in ga vzel v službo. Dandanes je kot domača žival skoro po vsem svetu razprostranjen v nekaterih deželah pa se pasejo velike črede podivjanih konj. Žrebe je jako živa in šegava žival; vedno bi skakalo in se igralo.

Konj daje človeku premnogotero korist: rabijo ga za ježo in za vožnjo. Ker je zelo razumen in pomnjiv, naučiš ga lahko marsičesa, ako ga z lepa nagovarjaš in sploh lepo ravnaš z njim, če pa nad njim vpiješ ali ga celo tepeš, bode zastonj tvoj trud. Svojega gospodarja dobro pozna in precej ve, če je kdo drug sedel nanj, ali na vozu kdo drugi vzel vojke v roke.

Konj je pa tudi pogumen in srčen. Mirno stoji v bitvi, kjer topovi pokajo, trobente done in bobni ropotajo. Ko začuje stanoviti glas, veselja zarezgeta in zdirja z jezdecem proti sovražniku. Pri vsej pogumnosti, ki jo kaže konj v bitvi v društvu s človekom, je vendar sam ob sebi jako plašljiv; najmanja stvar ga utegne splašiti tako, da se zdrzne in zbeži, ako ga precej ne vzdrži in ne pomiri močna roka.

Griva, žima, koža in kosti so za marsikatero rabo; tudi meso je užitno, če tudi ljudje ze konjsko meso ne marajo posebno.

Ivo Trošt.

Osel - kralj.

Osel zve, da je poginil lev, kralj živali, in pravi :
«Poslej bom jaz kralj.»

Konj ugovarja za vse zbrane živali :

«Nimaš kraljeve postave, in treba ti zato tudi potrebne modrosti.»

«Postava je postranska stvar — obleka ne naredi človeka, «a v modrosti nadkriljujem vas vse.»

«Tvoje sedanje besede pričajo, da v modrosti cstaneš osel za vselej, pa brez zamere, prijatelj.»

In konj in vse živali se obrnejo zaničljivo od osla — bahača.

Ivo Trošt.

Lenka.

(igra v pesmi)

Lenka se šeta —
metla pometa;

Lenka počiva —
igla ji šiva;

Lenka pred duri —
peč se zakuri,
a kokotiček

skoči v lončiček,

leže v ponvico,

dvigne glavico:

«Lenčica, Lenka,

kikeriki!

Sem že pečenka,

jest se mudi!»

Oton Župančič.

Jesensko solnce.

Pozno zjutraj solnce vzhaja
Zgodaj pa zvečer zahaja
in črez dan njegova moč
ni več taka kot nekoč.

Tudi tebi čas starosti
čas bo reve in slabosti;
če si dobro boš postlal,
na starost ne bo ti žal.

Maksimov („Vrtec“).

Zvonovi.

Bim - Bim, bim - bim !   en pehar za hram
Jaz dan zvonim,   ga dam — bam - bam !
na okna vsa trkam,   Bom - bom, bom - bom !
zaspance budim,   Kje tvoj je dom ?
budim — bim - bim !   Kdor pot si izgrešil,
Bam - bam, bam - bam !   jaz vodil te bom
Jaz solnca vam dam,   na dom — bom - bom !
en pehar za polje,   Otto Župančič.

Usmiljenje.

V mali vreči iz debelega platna, je bila mlada mačka in je mijavjala z obupnim glasom. Njen glas je postajal vedno bolj hripav in naposled je bil podoben joku umirajočega otroka. Tonček, malopridneš, ki se je zabaval z mučenjem uboge živali, se je smejal. Smejalo se je onemu joku, smejalo se je mačici ki se je zvijala in brezuspešno iskala luknjo da bi bežala iz krutega zapora. Živalica bi gotovo poginila, ako jo nebi prišla pravočasno rešiti starejša sestra Tončka.

Hudoben bratec pa je bil tako kaznovan, da si je za vedno zapomnil da se ne sme mučiti živali, ki čutijo kakor mi.

In vi, otroci, če se ste kedaj veselili z tem da ste kamenjali psičke, če ste trgali noge ščurkom ali repe kuščaricam ki se so grele na soncu, če ste lovili metulje in jih nabadali z šivankami, zapomnite si da ne smete narediti kaj takega nikoli več. - Ne mučite živali in imejte usmiljenje z njimi.

Vseh vernih duš dan.

Kakor je Velika noč vesela, binkoštni praznik veličasten in Božič poln radosti, tako je vseh vernih duš dan žalosten. Na ta dan se v molitvah spomnjava vseh onih, ki smo jih ljubili, spoštovali ali samo poznali, ki jih pa ni več, ker jih je poklical Bog k sebi.

Pokopališče se izpremeni v cvetoč vrt. Kdor količkaj more, okraši grobove dragih svojcev z zelenjem in s cvetjem. Prižge na gomilo svečo in zmoli pobožno molitev za pokojnikov dušni mir. Bogatini obsipljejo grobove z dragocenimi venci, ovijajo veličastne spomenike z dehtečim cvetjem in prižigajo nebrojno lučic.

Koliko je pa tudi na ta dan grobov, ki stoje pozabljeni, brez spomenika, brez zelenja in brez lučkje v skritem kotu! V takih grobovih počivajo ostanke siromakov, so v življenju skušali samo bedo in so umrli zapuščeni, da se ni jokal nihče po njih. Če vidiš tak grob, poklekni ob njem in zmoli kratko molitev zanj, ki počiva v hladni zemlji!

Pesem nagajivka.

Zima, zima bela	da bo Mirka vzela,
vrh gorè sedela,	da bo Mirka vzela,
vrh gorè sedela,	ker on nič ne dela,
pa tako je pela,	ker on nič se ne uči —
pa tako je pela,	čakaj, čakaj, Mirko ti !

Oton Župančič.

Ljubi sveti Miklavž.

«Atek, kdaj pa bo sv. Miklavž?» je vprašal Božidarček, in oko se mu je zaiskrilo, ko se je spomnil prejšnjih let. Koliko mu je doslej vsako leto prinesel ta radodarni svetnik !

In skoro vedno kaj novega, najrajši pa to, kar je slučajno najbolj potreboval. Da, najrajši je imel Božidarček med vsemi svetniki sv. Miklavža in vsak večer je molil ter mu naročal, česar si je najbolj želel.

«Miklavžev večer bo prav danes teden,» mu pojasnijo atek. «Le pridno moli, morda se te spomni tudi letos !»

«Atek, ali bi ne bilo prav, da mu napišem pismo ter ga poprosim, kaj bi imel rad? Lepo bom pisal, saj veste, da znam !»

«Dobro, piši mu in potem oddaj pismo meni, da ga ponesem na pošto !» pristavijo atek.

Božidarček naglo pogoltne zadnji košček jabolka, vrže pecelj v peč in pripravi papir, ki so mu ga ponudili atek, ter napiše to le :

Ljubi sveti Miklavž !

Ze vem, koliko je petdeset in petdeset. Sto. Tudi že vem, koliko je Bogov. Eden. In kdaj se piše velika črka in naredi pika. Kmalu bodem znal tudi šteti do milijon in do petsto. Zdaj pa te prosim, prinesi mi mapo za pisanke, dva svinčnika in nožek, puško, pero, pa dosti jabolk in orehov, pa tudi železnico. Drugega nič, da ne porčeš, da hočem preveč. Zdaj pa z Bogom !

Božidarček.

Atek so pregledali list, se nasmehnil, pogladili Božidarčka po rumenolasi glavicici ter rekli : «Dobro si pisal. Ne dvomim, da dobiš, česar želiš.»

Jos. Kostanjevec.

Leseni konj.

Zakaj ne ješ, konjiček moj, Hlebá pšeničnega ? Saj jé ga rad še psiček moj, Celó ovsénega.	Zakaj ne dvigaš zadnjih nog, Kedár ti kaj ni prav? O kaj ti je konjiček vbog, Boian si, nisi zdrav ?
---	---

Zakaj ne dvigaš v zrak glavó Kot bratcev čili vran, Kodár čez polja, log vodé Hití mu osedlan ?	Zakaj? - ker v tebi ni krvi, Na tebi ni mesá, Življenja v tvojih udih ni Širotek iz lesá. Rakulski.
--	---

Mati.

Dete revno, dete malo, Kdaj mi bodeš poplačalo Vse, kar za-te skrbna mati Mogla sem in bom prestati ?	Postelj kolíkrat postlala, Zibelj tvojo sem zibála, Pesen ti zapela sladko, Da zaspala si čez kratko ;
--	---

Na rokáh sem te nosila, V bolečinah te zdravila, Zá-te noč in dan skrbéla, Za-te sem in bom živela.	Črez-te se po tem nagnila, Srčno sem Boga prosila : Oče, hudega ga brani, Meni, sebi ga ohrani !
--	---

Dete malo in ubožno,
Bodi pridno in pobožno,
S tem skrbi mi boš plačálo,
Dete revno, dete malo !

S. Jenko.

Zaklad v njivi.

V daljni deželi prideta kmeta k sodniku. Prvi kmet začne rekoč: «Kupil sem od tega soseda njivo. Ko sem jo prekopal, sem našel v njej zaklad. Zaklada ne morem obdržati z dobro vestjo; kajti kupil sem le zemljo in nimam pravice do zaklada». Nato reče njegov sosed: «Tudi meni vest ne pripušča, da bi shranil toliko zlata in srebra. Zaklada nisem zakopal jaz, torej tudi moj ni. Prodal sem sosedu njivo z vsem, kar je bilo v njej. Rzsodite, gospod sodnik, čigav je zaklad».

Sodnik jima reče: «Slišal sem, da imaš ti sina, ti par hčer, ki se mislita vzeti. Dajta otrokoma zaklad za jutrnino!»

Poštena moža obljubita, da storita to, in gresta vesela domov.

A. M. Slomšek.

Pregovori, reki in pametnice.

1. Bog oblači, Bog prevedri.
2. Pravo veselje je toliko vredno kakor pravo zdravje.
3. Kakor drugim posojamo, takò oni nam povračajo.
4. Krakršna setev, takšna žetev.
5. Poklep oslepi.
6. Petelin je gizdalin.
7. Kdor male nadloge ne potrpi, si često še večjo težavo naredi.

A. M. Slomšek.

8. Lenuha dan straši.
9. Ne prileže se vsaka roža za klobukom.
10. Gizdavost si sama jamo koplje.
11. Volk dlako izpremeni, a pravi nikdar ne.
12. Stara navada železna srajca.

Kralj v vojski.

Kralj Viktor Emanuel III., je kakor vojak med vojaki in je vedno na svojem mestu. Naj bo lepo ali deževno, mraz ali sneg, on gre vedno okoli in ne pozna počitka; domov pride šele zvečer. Zajutrukuje kamor pride: bodi si v avtomobilu, v kmečki krčmi ali planinski koči, ja tudi na travi sedeč kakor priprosti človek.

V avtomobilu blizu zaboja najfinejših smodk, katere deli med vojake - se nahaja vedno košarica in v njej nekoliko šunke, kruha, košček sira, ter malo sadja, ki služi kralju za pigrizek.

Nekoč sedi kralj na travniku. Na cesti zagleda vojaka, ki z težkimi koraki se pomika naprej. Kralj ga prijazno pokliče, ter ga nagovori: «Hočeš li jesti košček sira z menoj? Vojak se približa in ko zapazi kralja se prestraši, poveša oči, ter si ne upa odgovoriti. Toda kralj ga ljubeznjivo nagovori: «Čemu se sramuješ, saj ni nič družega kakor sir in kruh». In vojak hočeš ali nočeš se mora vsesti poleg kralja, ter deliti z njim prigrizek.

Božični večer.

Zgodnji mrak krije gore in dole. Vse je tiho, tako praznično tiho kakor v oni sveti, blaženi noči, ko se je rodilo rešenje človeštvu. S prazničnim belim prtom je pogrnjena zemlja. Z jasnega neba blišče prijazne zvezde na zemljo. In čuli! - Z bližnjega zvonika zapoje božični zvonovi tako milo in tako ljubo!

V hiši so zbrani oče, mati in otroci. Prekrižajo se, in zdaj vzamejo oče kropilo v roko, starejši otrok pa posodo z blagoslovljeno vodo. Drugi nosi lonec s žerjavico, na kateri se žge in kadi velikonočna oljika, lovorovo listje in mačice. Mlajši ima ključ v roki. In tako gredo od poslopja do poslopja, od shrambe, v klet in žitnico in hlev. In kamor pridejo, vzamejo oče otroku ključ in roke, odpro hram, ga pokade in pokrope po vseh prostorih in kotih. Potem zapro in izroče ključ otroku.

Naposled se vrnejo v družinsko sobo. Tam stoji v kotu velika javorjeva miza, ki je pogrnjano z belim prtom. Na mizi leži poprtnjak, božični kruh, in oče vzamejo nož, rezrežejo poprtnjak ter ga razdele družini.

Po večerji gredo v cerkev k polnočni službi božji. Orglje zapoje, in ljubo zadoni pesem :

Pastirci vstanite,
pogledat hitite !

Po Jožefu Stritarju.

Zima.

Drevje je izgubilo svojo lepoto in stoji golo. Drobni ptiči so utihnili; mnogo jih je odletelo v tuje kraje. Nekatere živali spredrogim je zrastle bolj gosta odeja. Vse je žalostno in tiho. Sneg pokriva široko zemljo, ostri vetrovi brijejo, vode zmrzujejo. Solnce pozno vzhaja in zgodaj zahaja. Kmet dela in popravlja orodje, seka les in cepi drva; predice sučejo kolovrate; stari ljudje in otroci pa sede za pečjo. Narava počiva in nabira novih moči za prihodnjo pomlad. Zima pa ima tudi svoje posebno veselje.

Otroci ! naglo vam teče zlati čas prijetnih mladih dni. Hitro vam mine dan, mesec, mine vam leto za letom.

Naj vam mladost ne izgine brez dobička v morje neskončne večnosti !

Dva brata.

V neki vasi sta živela dva brata. Vsak je imel svojo hišo in svoje polje. Starejši brat je bil oženjen in je imel mnogo otrok. Mlajši je bil sam. Nekega leta sta imela žito na polju, a vsako poletje je bilo na drugem kraju vasi.

Ko je dozorelo žito, sta rekla brata drug drugemu : «Jutri bom žel.»

Ponoči si pa misli mlajši brat: «Moj brat je oženjen, ima mnogo otrok, mnogo skrbi in obilo drugega dela. Jaz grem na njegovo polje, mu požanjam žita, kolikor ga največ morem, in mu ga znosim na kup, da bode imel zjutraj manj dela.

Kakor je mislil, tako je storil.

Ob istem času pa vstane tudi njegov starejši brat, zbudi ženo in otroke ter jim reče : «Moj brat je sam, nima nikogar, da bi mi pomagal pri delu; pojdimo torej mi na njegovo njivo. Požanjemo mu žita, kolikor bo mogoče, ga povezemo v snope na kup. Zjutraj bode imel manj dela.»

In šli so in storili tako.

Ko pa prideta drugo jutro vsak na svoje polje in zapazita, da je že nekde pospravil dober kos žita, poklekneta in zahvalita Boga, ki je tako hitro poplačal njiju dobro srce

Iz „Vrtca“.

Po delu plačilo.

Lovro Travnarjev je gledal pozimi skozi okno, kako obirajo škorci v sosedovem kozelcu prazno, a nemlačeno ajdovico. Sosed je bil pa zanikarn gospodar, ki se je bavil z vsem drugim, samo ne s posestvom; zato so mu škorci do pozne jeseni docela obrali v kozelcu spravljeni ajdo, namesto da bi jo omlatil sam. O Božiču so prišli lačni poiskat še zadnjih zrn tja, kjer so jeseni veselo godovali.

Lovro vpraša očeta : «Česa iščejo sedaj škorci v sosedovi ajdovici, oče ? Saj ste rekli, da so jo jeseni omlatili popolnoma ?»

«Česa iščejo, vprašajš. Sedaj so došli po plačilo, ki jim ga je sosed dolžan za mlatev !»

Ivo Trošt.

Pes in mačka.

Čujte čudo! — Pes in mačka sta sklenila prijateljstvo in si obljubila veno vzestobo do hladnega groba. Dogovorila sta se, da pojdeteta takoj prvi večer na lov. Pes je namreč zapazil, da hodi v deteljo mlad zajček. Poizkusil ga je že ujeti, ali zajček je imel prebrze noge.

Zvečer, ko se je že vozila blede luna po nebu, sta ga čakala v detelji. Tiho sta čepela in prežala na dolgoušca.

Zajček je prihitel in jel puliti deteljo. Pes je zalajal, mačka je skožila hipoma na zajčka in ga tiščala z ostrimi kremplji k tlom. Zajček se je poizkušal rešiti. Ali pes mu je pregrizl vrat, da je bil v kratkem mrtev.

«Čigav je zajček ? Moj ! Jaz sem ti dal zname-nje za napad, jaz se gam tudi umoril,» pravi pes in pograbi zajčka, da bi zbežal z njim.

«Bratec, moj je ! Tebi bi ubežal. Meni se moraš zahvaliti, da je mrtev. Moj je, moj ! je vpila mačka. Moj je !» «Moj !».

Toliko časa sta se prepirala, da je prišlo do praske. Oba sta bila že krvava, ko je pristopil gospodar, ju nemilo potipal s palico in jima vzel zajčka.

Ivo Blažič.

Mali mrtvec.

Mali deček iz prvega razreda, ki stanuje na dvorišču poleg zelenjadarice, tovariš mojega bratca, umrl je. Učiteljica Poljakova je prišla v soboto vsa pobita to naznanit učitelju; Gruden in Markič sta se takoj ponudila, da bi nosila krsto. — Bil je vrl dečko, minuli teden je dobil odliko; mojega bratca je jako ljubil in mu nekoč podaril okrhano hranilničico; mati moja ga je imela jako rada. Njegov oče je služabnik na železnici. Včeraj ob polupetih smo šli za pogrebom. Stanujejo v pritljičju. Na dvorišču je bilo že mnogo dečkov z materami, pet ali šest učiteljic in nekaj sosedov. Učiteljica, katera nosi ono rdečkasto perjanico, in gospodična Poljak sta vstopili — in pri odprtem oknu smo ji videli, kako sta jokali. Dečkova mati se je silno jokala. Dve gospi, materi dveh tovarišev njegovih, prinesli sta po jeden venec. Ob petih smo se napotili. Najprej je stopal deček nesoč križ, potem je šel duhovnik, nato krsta — majhna krstica — ubogo dete — pokrita s črnimi pregrinjalom, ob nji sta sivala venca, katera sta darovali gospi. Na pregrinjalo so pripeli odlikovanja, katera je bil dobil v tem letu, Gruden, Markič in dva sosedova dečka so nesli krstico. Za njo je šla najprej gospodična Poljakova in se jokala, kakor da ji je umrl sinek; potem pa druge učiteljice in dečki. Nekateri izmed njih so bili jako majhni in so vsi začudeni gledali krstico; v jedni roki so nosili šopke vijolic, za drugo so jih vodile matere. Slišal sem nekoga, ki je vprašal mater svojo: — Ali ga sedaj ne bode več v šolo? — Ko je krstica zavila okolo ogle z dvorišča, slišal se

je iz okna obupni glas matere malega mrtveca. Odvedli so jo nazaj v sobo. Na cesti smo srečali dečke nekega zavoda, kateri so se ustavili in odkrili, ugledavši odlikovanja in učiteljice. Ubogi malček je šel za vselej počivat k svojim odlikam. Rdeče kapice njegove ne bomo videli več. — Bil je vedno zdrav, le štiri dni je ležal. Zadnji dan še je silil iz postelje, da bi naredil nalogo. Odlikovanja svoja je hotel vedno imeti pri sebi. Nikdo ti jih ne vzame več, ubogo dete ! Z Bogom ! Ne bomo te pozabil ! Lahka ti zemljica !

E. De Amicis - Janja Miklavčič.

Luna.

Prijazno luna sveti,	Polhlevno se zakriva,
Nam lahko noč želi;	Odkriva spet obraz,
Med zvezdami se maje,	Popotnika tolaži,
Skoz'megle se smeji.	Da mu je krajši čas.

Pripovedka o nosku.

«Danes zopet mi posneta
smetana je v skledi !
Veš li, kdo jo je pojedel ?
Mimica, povedi !»

«Jaz je nisem, mama, res ne !
Zajček jo posnel je;
glej, kako na desni šapi
in krog ustec bel je !»

«Čakaj, videla takoj bom !
Nosek mi pokaži — — — !
Aj, kako je mehke ! Pa sem
vjela te na laži »

«Oh, odpusti, saj povem ti
po pravici, mama :
jaz namazala sem zajčku
šapo, gobček sama.»»

«Naj bo ! ali vedno pomni :
nosek vse odkrije;
kadar praviš neresnico,
,Laže, laže!' vpije.»

O. Župančič.

Pregovori, reki in pametnice.

1. Kdor s svojimi stariši lepo ravna,
časno in večno srečo ima.
2. Kdor ne posluša, ta naj izkuša.
3. Kdor svojih želj ne premaguje,
sam sebi smrtno sulico kuje.
4. Bog nikogar ne pozabi,
5. Bog še nikoli ni zamudil ničesar.
6. Kjer se mnogo govori, tam je mnogo tudi laži.
7. Kdor se na tujo pomoč zanaša, v situ vodo
prenaša.
8. Vsaka živalca ljubi zlato svobodo,
9. Ni zlato vse svetlo.
10. Zunaj lepota, znotraj praznота.
11. Kakor se drugim posojuje, tako se zopet po-
vračuje.

Ovčica.

Pase se ovčica bela,	Tiček gnezdo q vrhu stazi,
Skače sem ter tja vesela;	Spazi kosmicek in pravi:
Ob grmiču travo muli,	„Mehka volna ta bo zame“;
Kosmek volne sejej spuli	Skoči in jo v kljunček vzame.

V gnezdo nose vrhu veje,
Da mladičen bo gorkeje,
Gnezdo dela, zraven poje,
In skrbi za mlade svoje.

J. Krek.

Hvaležnost.

Stanujeta vi isti hiši in obiskujeta isto solo; Franc je bogat in srečen; Pavel je sin delavca ki z težavo zdržuje veliko družino. Franc ne zaničuje prijateljstvo ubogega, pridnega in dobrega prijatelja, toda se igra in uči z njim, ker dobro ve da ni nobena zasluga biti bogat, ampak prava zasluga je, priden in dober biti.

Nekega dne zboli Pavel in je moral ostati v postelji več tednov. Kaka žalost, ubogi fantek, biti zaprt v nizki in temni sobici, kjer je slišal vesele glasove prijateljev, ki se igrajo pred hišo. K sreči Franc je zvedel da je njegov dobri prijatelj bolan in od takrat ga ni pustil več tako samega. Vsaki dan je prihajal v sobo k ubogemu bolniku in donasal mu je zdaj, slačice, sedaj lepo in smešno igračo da bi ga nekoliko razveselil. Veliko veselje je bilo zanj ko je videl zopet enkrat bledega Pavleta smejati se. Pavel

je ozdravil in je shranil v srcu veliko ljubezen in hvaležnost do prijatelja ki mu je naredil toliko dobrot. Rad mu bi bil povrnil vse dohrote z malim darilcem, toda je bil tako ubogi.

Prvič ko je šel iz hiše, je kupil za dva vinarja šopek cvetljic in jih je podaril Francku, ki jih je z radostjo vzel in bil ginjen ko je spoznal dobro srce ubozega in dobrega tovariša.

KRALJICA HELENA.

Kraljeva družina.

Lep automobil je tekel hitro po prašni cesti. Naenkrat je začel teči počasneje in se je ustavil. Z težavo se je začel zopet premikati, toda naredil je

samo par korakov in se je moral zopet ustaviti : stroj se je pokvaril. Delavci so skušali spraviti avtomobil zopet v tek. Ni bilo mogoče. Sedaj stopi iz voza, lepa gospa, tri deklice, en fantek in žena ki je držala na rokah čvrsto deklico. Ljudje ki so pritekli tja, so se lepo odkrili in začudeni zaupili : njeno veličanstvo kraljica ! Ona lepa gospa je bila v resnici italijanska kraljica Helena z sinovi princom Umberto, princezinja Jolanda, Mafalda, Ivanka, Marija.

Kralja ni bilo; toda Viktor Emanuel III se je bojeval z svojimi hrabrimi italijanski vojaki v Trentu, za razširiti in ediniti domovino.

Postovka.

(igra v pesmi)

Kako pa postovka leta ?   Kako pa postovka kroži ?
Tako-le, tako-le, tako-le,   Tako-le, tako-le, tako-le,
tako postovka leta,   tako postovka kroži,
nebeški strop ometa,   čez svet peroti proži.

Kako pa postovka melje ?
Tako - le, tako - le, tako - le,
tako postovka melje,
na zemljo ništro stelje.   Oton Župančič.

Jaslice.

Pri Hladnikovih so napravljali jaslice v kotu gori pod podobo nebeške Kraljice, kjer je tudi med letom ob sobotah in pred Marijinimi prazniki brlela lučca. Navadno so pribili oče, pozneje tudi najsta-

rejši sin Ivan v tisti kot štiri žreblje, da so držali trioglato desko. Otroci so nanegli lepega, kakor baržun gladkega in živozelenega mahu.

Ivan je na to zložil mah v hribček, ki mu je v znožju stal hlev. V ozadju pa je utrdil betlehemsko mesto. Po hribcu je razstavil pastirce, ovce, jagnjčke, koze, pse, palme, oljike, skale, plotove. Spodaj ob robu so se pomikali vedno bliže — Ivan jih je prestavljal sam — sv. Trije kralji, prvi na konju, drugi na velblodu, tretji na slonu. Med njimi je bil eden zamorec. V hlevu sta pa grela božje Dete vlek in sliček s svojo sapo.

Goli rob deske so potem še pogrneli z lepo tančico, skozi katero je vsakdo lahko razložil rdečo ruto matere Hladnikove.

Ob stranéh štiri in pred hlevcem šest barvanih svečic na pisanih svečnikih stoji pripravljenih, da zaplamené na vse tri svete božične večere. Gori pred Marijino podobo v viseči svetilnici se pa utrinja rdeča lučca noč in dan, dokler ne razdrò jasic. Na mizi je bil pri Hladnikovih vsako leto božičnik ali poprtnik, pa tudi skoro v vsaki drugi hiši naše vasi so ga imeli.

Ivo Trošt.

Modra miška.

Miška iz luknjice prileze in ugleda nastavljeno past. „Oho!“ dejala je, „vidiš jo past! Zviti ljudje veliko in težko pločo podpro z drobno paličico, na katero nataknejo najlepši košček slanine, da bi jo miška okusila, sprožila past in se ujela. Ali miši smo modrejše, kakor ljudje. Me dobro poznamo

take zvijače. Ne boste me ujeli ne! A povohati“.
 dejala je miška, „povohati okusno slanino pa vže
 smem: nosek še ne more sprožiti pasti. Slanino pa
 kaj rada duham.“ Miška smukne v nastavljeno past
 in prav na lahko povoha slanino. Past je prav rahlo
 nastavljena, in ko se miška slanine dotakne, lop!
 past zagrmi in miška - mrtva leži. Kdor nevarnost
 ljubi, pogubi se.

Po „Vrtcu“.

Uspavanka.

Kaj bo sinku sen prineslo?	Krilo se je utrudilo,
Ptičje krilo, tenko veslo,	veslo se je polomilo,
ali kita rožmarina?	suha kita rožmarina!
Aja tuta, nana nina!	Aja tuta, nana nina!

Kaj bo sinku sen prineslo?

Niti krilo niti veslo,

niti kita rožmarina,

le popekva materina:

aja tuta, nana nina!

Oton Župancič.

Mimica in zimica.

«Pridi, pridi bela,

Mrzla zimica!»

Včeraj je vesela

Pela Mimica.

Danes pa peči se

Gorke že tišči

In na jok drži se,

Mami govori:

«Ah, zakaj je prišla

Zima ta med nas,

Skozi temne gaje

žnjo je prišel mraz.

Pada na planine

Beli, mrzli sneg,

Mrtve so doline,

Mrtev dol in breg.

Gradiški.

Padaj, Padaj....

Padaaj, padaaj	Hitro vozi	Brž pobere
Beli sneg,	Zimski voz-	Se vesel,
Padi, padi	A nevaren	Pa ni mraza,
V dol inbreg!	Je za nos.	Bi še pel.
Skoraj burja	Če pokaže	Burja brije
Strdi led,	Kje se kri,	Čez polje:
Da se drsat	Kdor junak je	Pot pod noge,
Gremo spet,	Mar mu ni.	V žepu roke.

Kaj nas briga	Hajdi, zima,
Če je mraz?	Delaj led,
Kje je vroče	Da se drsat
Zimski čas?	Gremo spet!

Samko Cvetkov.

Mačka.

Mačko imamo pri hiši, da lovi miši in podgane. Včasih sedi po uro pred mišjo luknjico; ko se prikaže neprevidna miška, zgrabi jo v skoku. Kadar je dobre volje, poigra se še nekaj časa z ubogo miško; izpušča jo in zopet ujema. Mačka je gibčna in snažna, pogosto si oblizuje mehko dlako s hrapavim jezikom. Ljudem se kaj rada prilizuje. Stiska se k nam, grbanči hrbet in gode všečno, če ji gladimo tanko dlako. Vendar ji ni upati; razdražena renči, pa tudi grize in praska. Na nogah ima namreč ostre kremlje. Ž njimi se spenja, pleza in praska. More ji pa tudi skrčiti in pod kožo skriti; zato hodi tako tiho. Mačka tudi po noči dobro vidi, ker se ji po dolgasta očesna pünčica razširi v temi. Svoje mlade

mačka zelo ljubi; skrbno jih varuje in tudi mačku prikriva. Požrl bi jih, ko bi jih našel. Izpregledajo pa mladiči še le deveti dan. Ker je mačka jako sladkosnedna, silí v mlečnico; včasih si pa poišče tudi kako klobaso.

Domači golob.

Med domačo perotnino se sme golob imenovati človekov ljubljenec. Golob je ljubeznjiva, krotka in nežna ptica, ki ljubi družbo. Vse njegovo bitje in življenje je miroljubno, preprosto in nedolžno. — Svojo hišico - golobnjak - ljubi čez vse. O požaru prestrašen obletava svoj dom, dokler osmojen sam ne pade v ogenj. Ako ujetega v tuj kraj odneseš in zopet izpustiš, najde čez hribe in doline pot do svojega pravega doma. Zaradi te lastnosti in odlične hitrosti v letanju so posiljali v starih časih po golobih pisma in poročila v daljnje kraje.

Po obleki je golob različen. Ta ima nežno čepico, drugi pečico, tretji čedno ovratnico. Kako čedno stopajo in tapljajo po belem pesku, kako se jim vedno zari rdečkasto oko! Potem pa zletijo gibčno in lahko na streho. Tu se kljunčkajo, grlijo, igrajo ter si na vsakovrsten način delajo kratek čas.

Golobica izvali 3-6 krat na leto po dva slepa in kilava mladiča. Stara jih pitata sè zrnjem, katero popred zmehčata v grbancu. V štirih tednih so godni. Njih meso je nežno in okusno.

Sploh se misli, da delajo golobje po setvah mnogo škode. Ne more se reči, da bi ne pobrali tam

pa tam kacega zrnca, vendar se večinoma hranijo le s plevelovim semenom, zlasti grašico.

Med zverinami in pticami ujedami ima golob mnogo sovražnikov.

Plemenito delo.

Res, to jutro smo spoznali, kako plemenite duše je Gruden.

Ko sem zjutraj prišel v šolo, še ni bilo učitelja v šolski sobi. Trije ali štirje učenci so nagajali Krmelu. Suvali so ga z ravnili, metali mu kostanjeve lupine v obraz, pitali ga s priimki in mu oponašali hrome roko v obvezi. On pa je stal sam zadaj pri klopi, bled in tih, ter proseče pogledoval drugega za drugim, da bi ga pustili na miru. Toda oni ne nehajo; vedno huje ga psujejo — in on je od jeze čimdalje bolj rdeč.

Hipoma skoči Boškin predenj na klop in oponaša njegovo mater, kako nosi košare na rokah; videl jo je, ko je čakala sina pred šolo. Mnogo se jih začne smejati. Krmel se ne more premagovati; zgrabi knjigo in jo na vso moč zažene svojemu nasprotniku v glavo. Toda ta se spretno umakne, in knjiga prileti učitelju, ki so baš vstopili, na prsi.

Kakor bi trenil, sedi vsak na svojem prostoru. Vsi so tihi in preplašeni. Učitelj, ves bled, stopijo k mizi in vprašajo s tresočim glasom; «Kdo je storil to?» — Nihče ne odgovori. Učitelj zakličejo drugič ostreje: «Kdo je bil to?»

Hitro se dvigne Gruden, ki se mu je smilil ubogi Krmel, in reče odločno: «Jaz!»

Učitelj pogledajo njega, nato pogledajo osuple njegove tovariše in rečejo mirno: «Ti nisi bil!» Precej na to pristavijo: «Kdor je kriv, vstani, kaznoval ga ne bodem!» Krmel se dvigne in pravi jokaje: «Tepli so me in psovali, in pre naglil sem se.»

«Sedi!» pravijo učitelj. «Sedaj naj vstanejo oni, ki so ga izzivali!» Štirje vstanejo in povesijo glave. «Vi,» rečejo učitelj, «vi ste psovali tovariša, ki vam ni storil nič hudega! Zaničevali ste nesrečnika, lotili ste se slabotnika, ki se vas ne more ubraniti! To je najpodlejše dejanje, ki se ž njim more kdo omadeževati! Sram vas bodi, malovredniki!»

Ko so to izustili, stopijo k Grudnu, ki je poslušal s povešeno glavo, denejo mu roko pod brado, dvignejo mu glavo, pogledajo mu v oči in rečejo: «Ti si plemenita duša!»

E. De Amicis.

Pajek in polž.

«Čudno se mi zdi,» reče pajek polžu, «da moreš stanovati v tako tesni hišici. Jaz živim po palačah - celo v kraljevih sobanah razpenjam svojo pajčevino.»

Polž odgovori: «Ne bi rad živel po tujih stanovanjih. Rajši stanujem v majhni, toda svoji hiši.»

Solovej.

Zadovoljnost.

Moder človek je pripovedoval: «Še nikoli nisem bil žalosten, naj se mi je še tako slabo godilo. Samo enkrat sem godrnjal, ker sem moral bos hoditi. Nisem imel novcev, da bi si črevlje kupil.

Stopim v cerkev. Tu najdem človeka, ki ni imel nog. Ko ga ugledam, sem bil z bosimi nogami popolnoma zadovoljen ter sem hvalil Boga, da sem zdrav in čvrst, četudi moram hoditi bos. Oni nesrečnik bi izvestno rad hodil bos, ko bi le imel noge.»

D. Juriša.

Pregovori, reki in pametnice.

1. Ni grdo, če kdo česa ne zna, a grdo, je če se neče učiti.
2. V šoli moraš miren biti, pridno moraš se učiti.
3. Mladini najlepša lepota je ta: nedolžnost, ponižnost in žlahtnost srea.
4. Ljubi svojega bližnjika kakor samega sebe.
5. Kdor mnogo govori, veliko vreden ni.
6. Kdor sam sebe povišuje, prazno glavo oznanjuje.
7. Dasi majhen sem in mlad, hodim vendar v šolo rad.

A. M. Slomšek.

Bolni učitelj.

Včeraj popoldne sem šel iz šole grede k bolnemu svojemu učitelju. Prenaporno je delal in zbolel. Pet ur poučevanja na dan, potem jedno uro telovadne in še dve uri v večerni šoli, to se pravi malo spati, naglo jesti in se od jutra do večera niti oddehniti: zdravje si je uničil. Tako pravi mati moja. Mati me je čakala spodaj, gori sem šel sam; na stopnicah sem srečal učitelja Čerina, onega s črno brado, katerega se vsakdo boji, dasi ne kaznuje nikogar; začuden me je pogledal. Ko sem bil v četrtem nadstropju, pokazala mi je dekla ubožno, na pol temno sobico, v kateri prebiva učitelj. Ležal je na majhni železni postelji; brada mu je bila zrasla. Da bi bolje videl, dejal si je roko na oči in rekel ljubeznjivo: — Oh, Janko! — Približal sem se postelji, on pa mi je potožil roko na rame, rekoč: — Vrlo, sinko moj! lepo si storil, da si prišel k bolnemu svojemu učitelju. Prav slab sem, kakor vidiš, dragi moj Janko! Kako pa je v šoli? Kaj pa tvoji tovariši? Vse dobro, kaj ne? Tudi brez mene! Dobro izhajate brez starega svojega učitelja, kaj ne? — Hotel sem reči, da ne, ali prehitel me je: — Dobro, dobro — dejal je — saj vem, da mi ne želite zlega. — In globoko je vzdihnil. Gledal sem slike, ki so visele na stenah. — Vidiš — dejal mi je — to so moji dečki, učenci, kateri so mi prinesli svoje podobe v dvajsetih letih in še več. Bil so dobri dečki. To so moji spomini na dobro deco. Kadar bodem umiral, pogledal bodem zadnjič nanje, saj sem med njimi prebil življenje svoje. Tudi ti mi prineseš sliko svojo

ko dovršiš razrede, je li da? — Nato vzame pomarančo raz omarico in mi jo poda, rekoč: — Drugega ti nimam dati, to je darilo bolnikovo. — Gledal sem ga in silna zalost me je obhajala, ne vem, zakaj. — Čuj me... — Pravi mi naglo nadejam se sicer, da še okrevam, ali ko ne bi več... izkušaj, da se navadiš računstva, tega ne umeješ dobro. Le naskokoma pojde, zakaj pri tebi ni nepaznosti — predsodek je — dejal bi, ali nekaka ukoreninjena domišljavost. — Vtem pa je težko sopel, da se je videlo, kako trpi. — Hudo groznico imam — vzdihnil je — skoro bode po meni. Ne zabi torej: poprimi se računstva, računskih nalog! Prvikrat se ti ne bode posrečilo! Potem si nekoliko odpočij in začni znova. Ako se ti tudi sedaj ne posreči, odpočij se zopet in znova začni. Vendar pa delaj mirno in brez upehanja. Pojdi in pozdravi mi mater! Nikari se več ne trudi po teh stopnicah, v šoli se vidiva zopet. Ako bi se pa ne videla več, spominjaj se časih svojega učitelja iz drugega razreda, kateri te je ljubil. — Pri teh besedah nisem mogel zadržavati solz. — Nagni glavo — reče mi učitelj, in jaz se sklonim k njemu. Poljubil me je na čelo, potem pa se obrnil k zidu. Hitelj sem po stopnicah nizzdoli v naročaj matere svoje.

E. De Amicis - *Janja Miklavčič*.

Veter.

Zrak se na gorkem raztegne in stanjša, na mrazu pa se skrči in zgosti. Mrzel zrak je torej težji od gorkega; oni ostaja bolj pri tleh, ta pa se vzdiguje kvišku. O požaru se vidi, kako vroči zrak kvišku

žene goreče ogorke, oglje i. t. d. V zakurjenedj sobi je gorkeji zrak zgoraj, mrzlejši pa spodaj. Ako se torej med malo odprtimi durmi visoko drži goreča sveča, nagiblje se plamen na vnanjo stran; kadar pa postaviš svečo na tla, pripoguje se plamen v sobo, ker vnanji mrzli zrak prihaja v sobo.

Ko bi pustil duri odprte, odhajal bi topli zrak iz sobe, mrzli pa bi silil v izbo dotle, da bi bil zunaj in znotraj enako mrzel.

Tako se godi tudi pod milim nebom. Če na pr. v katerem kraju postane topleje, stanjša se ondi zrak in ide kvišku; zato se zrak u ta gorkejši kraj steka iz mrzlejega; zrak se premiče. Kadar se premiče počasi, nastane prepih; ako se pa giblje močneje in hitreje, pravimo, da je veter. Močni veter imenujemo vihár ali orkán. Vihár strasno tuli. Večkrat s korenino izruje drevesa, odnese hišam strehe in se celo ladjo razbije na morju. Veter vleče od raznih: glavni vetrovi se imenujejo po štirih straneh sveta.

Pogostoma se primeri, da po več vetrov na enkrat potegne. Takrat vetrovi tišče drug v družega; v tacem zavijanju vetrov nastane vrtinec. Vrtinec vzdigne prah, pesek, listje i. t. d. ter ga nese kvišku.

Vetrovi pa niso le škodljivi, ampak tudi koristni; kajti čistijo zrak, osušajo zemljo, gonijo mline (na veter) in ladje po morju. Vetrozganjajo in razganjajo oblake, premahujejo jezera in morje, da se voda v njih ne usmradi.

Čuti.

Oči pod čelom so nam okna, da gledamo ter se veselimo lepih stvari. Oko je okroglo, kakor jagoda. V sredi očesa je neko leči podobno zrnce, ki je čisto in prozorno. Oči so plemenit in kaj občuten ud našega telesa. Modri stvarnik jih je zato postavil v koščene jamice, ogrnil jih zgoraj in spodaj z vejicami, ter jim dal obrvi za streho, da bi jim ne škodoval vroči pot s čela. Oči je treba varovati; ne berite torej v mraku, ne na solncu ali v takem kraju, kjer se preveč blišči. Predrobno delo in predolgo napenjanje oslabi oči ter prisili nositi naočnike. Če tekočina izteče iz očesa, človek oslepi. Slepec je velik ubožec.

Ušesa so sluhu dvojna stranska vrata. Lepo so okrožena kakor polževa hišica, po katerej glas zadoni na nostranjo, bobnu podobno kožico, da slišamo. Preblizu ušes streljati in pokati, ni zdravo. Nekateri otroci že na svet pridejo gluhi; taki pozneje tudi ne morejo govoriti, ker ne slišijo, kako govore drugi. Gluhonemni so ubogi siromaki na svetu. Velik, velik božji dar je uho.

Nos sredi lica je čuvaj, ki voha in sodi, česar oko ne more, če kaka stvar diši ali smrdi. Nos nam tudi pomaga razločneje govoriti. Premočno dišeče cvejce in druge take dišave so škodljive; po njih boli glava.

Usta so pglavitna vrata, skozi katera gre sapa in živež v človeka. Jezik presoja in pove, kaj je dobro, kaj ni. Okus nam naznanja, kaj je sladko in grenko, kislo ali žarko. Če jezik ni čist, ni tudi pravega okusa, in jed se ne prilega.

Akò je človek zdrav, čuti po vsem životu s čutnicami (živci). Čutimo mrzlo in toplo, mehko in trdo, golo in kosmato; le nohtjè, lasjè in kosti ne čutijo. Najtanje čutimo na koncèh prstov.

A. M. Slomšek.

Osel.

Če človek pogleda osla, bi komaj verjel, da je ta borni sivec s konjem v najbližjem rodu. In vendar je tako! Konj in osel sta si bližnja rojaka; lepa konjska podoba je pri oslu le pohabljena in spačena.

Osel je manjši od konja; njegovo truplo ni tako zalito kakor konjsko; prsi so ozke, trebuh napet, hrbtišče je bolj koščato. Njegov rep ni prav nič podoben konjskemu, ker ima le na koncu čop daljše dlake. Kratki vrat z malo grivo drži naravnost naprej. Glava je bolj široka in bolj mesnata nego konjska. Oči so bolj razmaknjene. Najprej ga je spoznati po dolgih ušesih s katerimi vedno giblje. Ta dolga ušesa mu radi oponašajo nevedni in nagajivi ljudje, pa ne vedo, da ima osel tudi tako dober sluh kakor malokatera žival. Osel je medle, sive dlake; po hrbtu ima črno progo in na plečih tudi črno preko, tako da te dve progi delata podobo križa.

Osel je čemerem in trmast, rad grive, z zadnjimi nogami pa bije; celo njegov glas ni ljudem po godu.

Kakor konj, si tudi osel zapomne vsak pot, po katerem je šel le enkrat. Kjer se je spotaknil, ondi se ne bode tako lahko drugikrat, ker se spomni prve

nesreče, kadar pride na ono mesto. Tovorivec je boljši nego konj; nesti more tri, tudi štiri cente. Hodi varno in oprezno, zaradi tega je posebno imeniten po goratih krajih.

Osel mora biti zadovoljen z malovredno krmo. Suho listje, osat in druga bodeča želišča so njegova navadna hrana. Samo voda mora biti čista, sicer je ne pije.

Ves drugačen nego naš sivec je osel v gorkejših krajih. Tam so osli mnogo večji, živabnejši in urnejši od naših.

Osličino mleko, pravijo, de dobro ljudem, ki boleliajo na prsih. V južni Evropi jedo tudi oslovsko meso. Iz kože delajo pergamen in močno usnje; napenjajo jo tudi na bobne.

Voda.

Brez vode bi bila naša zemlja žalostna puštinja, na kateri ne bi rasla nobena rastlina, pa tudi ljudje in živali ne bi mogli živeti. Ljubi Bog jo je ustvaril v veliki množini. V potokih in rekah se pretaka v neizmerno morje. Kot sôpara se vzdiga v zrak. Kot rosa kropi rastline in večkrat se kot dež razlije po suhi zemlji.

Čista hladna voda nam je tako potrebna kakor zrak. Kjer ni studencev, si morajo ljudje vodo navračati v vodnjake, ako hočejo, da jim ne pojde dobra pijača. Za človeško zdravje je voda boljša nego vino, pivo in druge pijače.

Živali si morajo iskati vode večkrat v daljavi z

velikim trdom. Vse drugače je to pri rastlinah, ki ne morejo z mesta, da bi si poiskale vode. Čakati morajo, dokler jim ne pride sama v podobi dežja. Rastline dobivajo vodo po koreninah iz mokrotne zemlje.

Iz „Vrtca“.

Vsem se ne more ustreči.

Mlinar in njegov sin ženeta v bližnje mesto osla na prodaj.

Med potjo ju sreča kmetič na konju in jima reče : «Pač nista pametna, da vama osel prazen gre, in nobeden vaju ne sede manj.»

Mlinar takoj posadi sina na osla.

Malo potem srečata voznika, ki pravi: Ti nerodni mladenič ! Ali te ni sram, da ti jezdiš, tvoj stari oče pa mora hoditi peš?» Sin skoči brž raz osla in pusti, da oče sedejo nanj.

Komaj sta pa malo naprej šla po poščenej cesti, sreča ju kmetica, ki je nesla poln jerbas sadja na glavi, in reče : «To je neusmiljen oče, ki tako široko sedi na oslu, sin mora po pesku brusiti noge.»

Na to vzame mlinar še sina k sebi na osla.

«Oj, ubogo živinče, gotovo mora poginiti pod toliko težo,» zakriči ovčar, ki je ovce pasel ob poti.

Zdaj stopita oba raz osla, in sin reče očetu :

Kaj hočeva storiti zdaj z oslom, da ustreževa ljudem ?»

Mlinar odgovori : «Zdaj lahko vidiš, moj sin, da vsem ljudem ne moreš nikdar ustreči.» Kr. Smid.

Cigani.

Mala deklica, je pela glasno in zbiralo se je okolo nje polno otrok. Cigani! so prišli cigani! kričijo. Možje, žene, otroci so se zbirali sredi ulice okrog piščalke, ki je žalostno spremljala glas deklice. En mož, oblečen v živih barvah, z klobukom na tri ogle, vleče za seboj na verigi ubovega medveda. Deklica je nehala peti; medved se je vspel na zadnje noge in vzdigoval je zdaj eno, zdaj drugo in je spremljal tako z kretnjami glas piščalke. — Medved pleše! medved pleše! so vpili otroci in se smijali. Potem so privedli staro opico. Boris in Stanko ki sta bila med ljudmi, se približata. Med tem gre mimo tudi Ivo. Glej, glej Ivo; Ti ne dopade? Deček se posmeja, jih pozdravi in gre dalje. Včeraj je bil z očetom v zverinjaku, reče Boris in vide! je tam mnogo lepih živali; ta medved ni zanj. — Zakaj govoriš tako? odvrne Stanko. Mislim da si mu nevošljiv. — On je srečen, a jaz ga imam rad. Piščalka je utihnila. Medved ja padel zopet na vse štiri. Potem je prišla suha in bleđa žena z opico na rami. Opica je bila oblečena v dolgi rudeči kitlji, se je lepo odkrila in prikonila. Je mlela kavo, je streljala, je odmasila steklenico vina in ga natočila v kozarec. Otroci so sirmeli z oprtimi ustami. Sedaj pride še nekaj lepšega. Opica je vzela svinčnik in napisala na papir svojo ime: — Nini. Oh, kako je pridna. In potem, ko je šla okrog z krožnikom v roki in prosila za denar, otroci so ji dajali radevolje onih par vinarjev, z katerimi so leteli kupiti prej Bog ve kaj.

Veliki komponist.

V krasnih letnih večerih, se je zabavala gospoda iz vile in igrali so obenem na klavir. Veter je raznašal krasne glasove na okolo in prišli so tudi na uho malega Josipa. Ta je pustil tovariše, pozabil je na igre in na delo in je hodil k vili, kjer je mirno poslušal.

Nekega dne, opazi gospodar dečka ki je čepel

ure in ure pod oknom in mu je rekel: Dečko, kaj delaš tu? - tudi jaz igram in se mi jako dopade poslušati tako krasno igranje. - Če je tako, pojdi noter, kjer boš bolje slišal in pridi vedno ko Ti bo drago. Deček je hitro napredoval in v kratkem je godil tudi v cerkvi. Sprevidel je potem, da bi moral zapustiti domačo vas in iti v mesta kjer bi nadaljeval z učenjem. Toda, bil je ubogi; oči ni imel denarja da ga bi lahko zdrževal in Josip je hotel že pustiti vse skupaj in se lotiti polüedeljstva. Gospodar one vile ker ga je imel rad, mu je pa pomagal z tem, da mu je posodil denar ki ga je potreboval. To je bil prvi korak proti slavi. Ubogi kmet, ki ni bil nihče drugi nego **Josip Verdi**, je postal največji italijanski komponist.

Pomlad.

Minila je mrzla zima, vrnila se je prijetna pomlad ali vigred. Solnce sije prijetneje in gorkeje. Sever je potihnil, jug piha, led se taja in sneg kopni. Polje in travnik se odeva se zeleno, pisano obleko. Drevje zeleni in cvete. Prijetne sapice šumljajo po mladih perescih.

Kmet orje in seje; po vinogradih delajo kopači. Otroci se solnčijo in skačejo po zelenej trati. Pastirji gonijo živinico na pašo ter majijo piščali.

Škrjanček se že zgodaj vrti v zraku ter drobi vesele pesmi; v grmovju prepeva slavček; iz gozda se glasi kukavica in drugi veseli gozdni prebivalci. Po cvetju šumè čebelice. Povsod je vse živo in veselo.

In ti, mladina? Pomlad tvojega veselega življenja ti skoraj mine! Mlada tvojega veselega živleta. Zdaj imaš čas, da se naučiš mnogo lepega in koristnega. Vestno porabi zlati čas svoje mladosti ter na zabi besed, ki pravijo :

Odide nam kmalu pomlad in polètje,
Osuje prehitro mladosti se cvetje;
Oj skrbi, mladina, za cvetje lepò,
Da sadja obilo prineslo ti bo !

Učenec, iz šole gredé.

Prav vesel iz šole grem,
mного lepega že vem;
kar naučil sem se v šoli
ne pozabim Vam nikoli.
To te prosim, Stvarnik moj,
vedno mi na strani stoj,

da se morem prav učiti,
priden in pobožen biti.
Bom povedal starišem,
kar vse lepega že vem !
Oj, kak bodejo veseli
radi, radi me imeli.

Zlati orehi.

Telovadska.

1. Hajd na noge, le v korak!
Čvrstvo stopa korenjak.
V vrsti redni vojska gre,
in razlega petje se:
Hurá!

2. Bobem poje: tram, tram!
klice svoje: trom, ri, rom!
Brzo dalje čez poljé,
gozd, ravnine in goré!
Hurá!

3. Pojmo srčno vsi nu glas:
naš je mladi, zlati čas!
In veselo in gorkó
srce hiže nam zvestó!
Hurá!

A. Pernè.

Dobri in pridni otrok.

Slavko, vrlo dober in priden otrok, vstane vsako jutro rano, čita na knjigo in se uči. Zlato solnčece ga pozdravlja skozi okno in vabi iz hiše rekoč: «Slavko moj ljubi, kaj sediš v hiši, pojdi brž rajši igrat se z menoj!» Ali Slavko ne posluša zatega solnčeca, prijazno se ozre vanje in mu reče: «Zdaj ne utegnem, solnčece zlato! Kadar se naučim, kar moram znati, pridem in se poigram v tvojih zlatih žarkih».

In Slavko sedi in se uči ter piše nalogo. Zdaj prileti drobna ptičica, potrka na okno in ga vabi rekoč:

«Slavko, Slavček moj!
pojdi brž z menoj,
tam v gozdu je lepò,
cvetice tam cvetò,
in ptičice drobnè
prelepo žvrgolè».

Ali Slavkò se drobni ptičici ne da zapeljati. Prijazno jo pozdravi, jo pogleda in pravi: «Zdaj ne utegnem, ptičica drobna; kadar zvršim nalogo, potlej pojdem s teboj, kamor me vabiš; zdaj se moram učiti».

In Slavko se pridno uči in piše nalogo. — Kar završi pod oknom zelena jablana s svojimi košatimi vejami in ga vabi rekoč:

«Kdo učil se bo ves dan?
Deni knjigo zdaj na stran!
Zrela jabolka imam,
pridi k meni, ti jih dam!»

Ali vse zaman. Slavko se ne da zapeljati, pogleda jablano in pravi: «Zdaj ne utegnem! Ko se pa naučim, kar mi je treba znati, rad vzamem, kar mi ponujaš».

In glej! Slavko se je naučil vsega in tudi nalogo je spisal. Hitro spravi svoje knjige in hití na vrt, da malo poskače in se poigra z zlatim solnčecem, drobno ptičico in zeleno jablano, ki mu vrže dvoje najlepših jabolk v zeleno travo; Slavko si ju pobere in shrani.

Vesel je. Zlato solnčece se mu smeje, drobna ptičica mu poje, in jablana mu dela prijetno senco. V senci se sladko počiva po dobro končanem delu.

— c. „Vrtec“.

Pomladanska.

Burja počiva,
megla beži,
iva cvetice
zlate rodi.

Potok po tali
zemlji šumlja,
v bistrem zrcali
solnce igra.

Slavec iz gaja
pesen glasi,
pirne obhaja
z družbo gosti.

Modra vijola,
cvetje lepo
krasita polje,
dol in goro.

Blaga dišava
dije povsod,
vsa se narava
smeje nasprot.

Pustimo zide,
hitro na plan!
žal naj odide,
tugo na stran!

Dokler leskeče
miljeni čas,
rože dišeče
plètimo v las!

Čebele.

Nastopila je pomlad. Sneg je skopnel, polja in travniki so ozeleneli, drevje je zacvelo. Takrat se je zbudila nežna čebelica iz zimskega spanja. Zbudila je pa tudi svoje tovarišice rekoč: «Pojdimo gledat, je li še led in sneg na polju». Ali snega in ledu ni bilo nikjer; zakaj solnce je pripekalo, in povsod je bilo gorko. In čebelice so izlezele iz panja, si umile nežna krilca in zletele prvič v božjo naravo.

Najprej so šle k jablani ter jo vprašale: Ali imaš kaj za naše lačne želodčke?» Jablana jim reče:

«Ne, nimam še; prišle ste prezgodaj. Moje cvetje še ni razvito. Pojdite tja dolí k črešnji».

In letele so čebelice k črešnji in ji rekle: «Črešnja ljuba, ali imaš kaj cvetja za nas? Lačne smo!» Črešnja jim reče: «Pridite jutri, danes so moji cvetovi še zaprti; pridite, kadar bom v cvetju!»

Nato so zletele čebelice k tulipanu, ki je imel velik, lep cvet, a v njem ni bilo niti vonjave, niti sladčice. Čebelice tudi tu niso našle medu. Že so se hotele domov vrniti, ko ugledájo v grmovju lepo, dehtečo cvetico. Bila je ponižna vijolica. Čebelice priletè, in vijolica jim odpre svojo cvetno čašo. Bila je čaša polna dišav in medu. Napile so se in še domov prinesle prvega medu, ki so ga nabrale spomladi.

Iz „Vrtca“.

Prva vijolica.

Obšla sem vso okolico,	V gredico te vsadila bom,
da našla bi vijolico —	z vedico te pojila bom,
Ha, tu je ena; oj, veselje!	branila slane te strupene
Izpolnjene so moje želje.	in toče, da te ne zadene.
Dovoli, oj cvetica, mi,	Kar si želiš, imela boš,
ti prva med sestricami,	pa evela in dehtela boš;
izgrebla bom te z gručo celo,	domov zdaj urno kar mogoče,
skrbno, da te ne bo bolelo.	da ti ne škodi soluce vroče.

J. Stritar.

Škorec.

Star gozdar je imel škorca, ki je znal prav razločno izgovarjati nekatere besede. Če je vprašal gozdar: «Škorec, kje si?» je odgovoril vselej prav gladko in glasno: «Tukaj sem!» Nobenega ptiča gozdar ni imel tako rad kakor škorca.

Tudi sosedov Tone se je tega ptiča zelo veselil, zato je pridno zahajal h gozdarju.

Nekega dne pride Tone zopet v vas. Gozdarja ni bilo doma. Tone pogleduje po lepem ptiču, ki je skakal po sobi. «Ko bi bil ta ptič moj», si misli deček, «to bi bilo kaj!» Urno stopi za krotkim škorcem, ga ujame in vtakne v žep. Tiho se misli pobrati in odnesti lepega ptiča.

Kar stopi gozdar v sobo. Da bi razveselil mladega dečka, pokliče po stari navadi: «Škorec, kje si?» In škorec v dečkovem žepu odgovori prav krepko: «Tukaj sem!»

Tako je bila dečkova tatvina odkrita. Gozdar je Toneta hudo pokaral. Za kazen ni smel nikoli več k njemu priti, da bi se veselil učenega škorca.

Po K. Schmidu.

Dve basni.

Mačica :

Ptičica na veji,
vejici zeleni,
pridi malko bliže,
malko nižje k meni!

Ptičica je letala
po zelenem logi,
gneznece je spletala —
oj, gorje ubogi!

Pravila ti bodem
zanimivo basen:
slušaj! Že začetek
njen tako je krasen;

mačica usmiljena.
Lovec pa se čudil
in se togotil je: „Na,
čému sem se trudil!“

Zanka je nastavljena,
ptička se je ujela,
bila bi zadavljena,
da je ni otela

Zdaj pa šele pride,
ptička moja, pravo —
spusti, da povem ti,
k meni se na travo!

Ptica :

Mačica, poslušaj,
ta je tudi mična —
kakor čudovita —
vendar je resnična :

Pravijo, da mačica
je tako stražila,
da nobena kračica
ukradena ni bila.

Krač, klobas so spravili
v shrambo neizmarno,
mucko so postavili,
da jih čuva verno.

Mucka, ni li tudi
ta močno prijetna ?
A pred vsem opomnim,
zdi se mi verjetna.

Pod nebo zletela
ptička premetena —
mucka stran odšla je,
vsa osramočena.

O. Župančič.

Vrtec.

Svoj vrtec preljubi
prav rada imam,
ko jutro sbudi me,
brž vanj se podam.

Tam rožice nežne
prav krasno cvetò,
po drevju okoli
mi ptice pojò.

To v srce me gane
in miče močnò,
o božje stvarjenje,
kakò si lepò.

Uganki.

1.

Od znotraj vse življenje ni
možiček videl svoje hiše;
in vendar vedno v njej tiči:
Kako se gospodar ta piše?

2.

Videti je kakor mačka,
ima kremplje kakor mačka,
lovi si miši kakor mačka,
in vendar le ni mačka.

Kaj je to?

Solnce in dež.

«Da bi pač vedno sijalo solnce!» so rekli otroci materi, ko je bil viharen, deževen dan. Ta želja se jim je kmalu začela izpolnjevati. Ves mesec se ni pokazala nobena meglica na polju. Na vrtu so zveneje vse cvetice in zelišča; lan, ki so se ga deklice že tako veselile, je bil jedva za prst visok.

«Ali zdaj vidite,» pravijo svojim otrokom, «da je dež ravno tako potreben kakor solnce?» Učite pa se iz te modre božje naprave tudi te tolažljive resnice, da bi za nas ljudi ne bilo dobro, ako bi imeli samo jasne in vesele dneve. Tudi oblačni dnevi, nadloge in težave, morajo včasih na nas priti, da ostanejo dobri in pobožni ljudje.

A. M. Slomšek.

Slavec.

Ko je Bog ustvaril živali, da bi bile človeku priče večne modrosti in dobrote, so si smele izprositi vsaka en dar.

Lev je prejel moč nad vse sveri, kača strup v svojo brambo, žlahtni konj brze noge, lisica prekanjenost, orel bistro oko, pav lepo obleko i. t. d. Naposled prileti drobni slavček pred božji prestol: «Mene ne mika moč», je dejal, «ne lepota, prosim te pa sladkega glasu, da bom izlival čuvstva srca v mile pesemce in vsemu stvarstvu oznanjal tvojo slavo».

«Ljubček moj», mu odgovori vsemogočni Stvarnik milostivo, «modro si volil, modreje od vseh drugih stvari. Zato pa ti podarim dar petja, odmev one pesmi, ki jo prepevajo čisti duhovi v mojem svetišču noč in dan».

In hvaležen je zletel slavček v gaj, kjer ti prepeva v mičnih spevih slavo Vsemočnemu.

J. Gomilšak.

Lišček.

Ko je ljubi Bog ustvaril ptičice, jim je dal noge, da lahko skačejo, peruti, da lahko letajo, in kljunček, da lahko zobljejo. Ko so bile že vse ptičice ustvarjene, so se zbrale okoli Njega, in Bog je vzel skledico z različnimi barvami ter je vsaki ptičici pobarval perje.

Na vrsto pride golob in dobi višnjevkast vrat in rdečkaste peruti z dvema črnima pasovoma po-

prek. Kanarčku je dal Bog lepo rumeno perje, a pastiričico je pobarval s sivo, pepelasto barvo ter ji dal na perutnice po dva bela pasova.

Vsaka ptičica je dobila lepo perje, krakršno se ji najbolj podaje. Samo ena se ni hotela gnesti med toliko množico ptic ter je ostala nekoliko bolj zadi. Ta ptičica je bila — lišček. Naposled pride tudi on k Stvarniku, ali Bog ni imel več barv; vse skledice so bile že prazne.

Ubogi lišček se je bridko jokal, ker ni imel tako lepo pisanega perja, kakor so ga imele druge ptičice. Bogu se je milo storilo in reče mu: «Potolaži se! V vsaki skledici je še ostalo nekaj barve; to barvo hočem s čopičem pobrati in pobarvati tudi tvoje perje». Bog je storil, kakor je rekel, in pobarval liščku perje nekoliko rdeče, nekoliko rumeno, nekoliko črno in tudi nekoliko zeleno. Tako je dobil lišček med vsemi ptičicami najlepšo, prav svatovsko obleko. Čelo in grlo ima rdeče kakor škrlat, teme in tilnik črn in svetel kakor žamet, hrbet rjavkast, trebuh belkast, peruti rumenopasaste in rep črn.

To je liščku zelo ugajalo in zahvalil je ljubega Boga, da ga je ustvaril tako lepega.

J. Tomšič.

Solnce in veter.

Svoje dni sta se izkušala solnce in veter, kateri bi bil močnejši. Dogovorita se, da zmaga tisti, ki prisili popotnika, da sleče plašč. Veter začne hudo pihati zdolec (vzhodnik) in krivec (zahodnik) se stepa ter

napravita dež in točo, da bi primorala popotnika, sleči plašč. Ali popotnik, ves moker, trepeče od mraza, trdno drži za plašč in se zavija vanj.

Veter potihne, vreme se zvedri in solnce se prikaže. Prav prijazno upira žarke popotniku v hrbet. Toplota raste, sapa se greje bolj in bolj. Kmalu je popotniku plašč pretopel. Vrže ga z rame, pogrne na tla in leže v senco počivat.

Solnce se nasmeje vetru, ker ga je tako lahko premoglo.

Po Ezopu.

Mak.

Mak, mak, mak
sredi polja kima,
mak, mak mak
rdečo kapo ima.
Pravi mu
solnčece žareče :
«Daj, odkrij
se mi !» On se neče.
Ali jaz
sem te izvabilo
iz zemljè,
z lučjo te pojilo».
«Da me ti
odgojilo nisi,
jaz že sam
bil pomagal bi si !»

Vetrček
črez polje zaveje ;
gizdalin
mak se mu zasmeje :
«Ha, ha, ha !
Malo si me stresel,
kape pa
nisi mi odnesel !»
A jesen
je prišla in zima ;
gologlav
mak na polju kima.
«Joj, joj, joj !»
drgeta in vzdise —
solnca ni,
rezka burja piše, ...

O. Župančič.

Oblaka.

Dva oblaka, rodna brata,
sina sinjega morjã, —
srečala sta se visoko
nad vršinami gorã.

«Kam si kanil, bratec beli?»

«Onkraj gore glej poljè,
glej gorice vinorodne,
moje čakajo rosè.

Ti?» — «Glej doli tu pod nama
krasen svet in jasen cvet!

Tja ponesem v krilu črnem
bliska žar in toče led».

O. Župančič.

Pregovori, reki in pametnice.

1. Pomladi, mladosti
so enake lastnosti.
2. Jablane, hruške in druge cepe
cepi v mladosti za stare zobe.
3. Trdovraten grešnik mora biti, kdor ne ljubi
nedolžnih, veselih ptičkov.
4. Nič ni tako skrito, da bi ne bilo kdaj očito.
5. Prilizovalec, zalezovalec.
6. Lastna hvala, cena mala. — Kdor se povišuje,
se ponižuje.

Po jagode,

Jagode so zrele že, Pač, gozdič, nas rad imaš,
hej, sedaj pa le po nje! ker nam to in ono daš!
Mi fantiči, vi dekleta, Koj spomladi daš nam ptice,
to je pač ponosna četa! daš nam ptice in cvetice;
Košek nosi vsakdo v roki, jagod zrelih v senci gošti
s koškom stopa v gozd široki - daješ nam po leti dosti -
Jagode se zrele že, pač, gozdič, nas rad imaš,
hej, sedaj pa le po nje! ker nam to in ono daš!

Jagode so žlahten sad,
le hitimo v gozd jih brat!
Slabše sami pozobljimo,
lepše s sabo ponesimo.
Oče, mati jih veseli
za darilce bodo vzeli.
Jagode so žlahten sad,
le hitimo vsi jih brat!

A. Funtek.

Strupene gobe.

Mati so Katarinko poslali v gozd po gob, ker so jih oče posebno radi jedli.

«Mati», reče deklica, ko se vrne, «danes sem nabrala jako lepih gob! Poglejte, kako se lepo rdeče in belo pisane. Našla sem tudi onih grdih, sivih, ki ste jih vi prinesli v sredo, a nisem jih hotela natrgati.»

«O neumno dete!» odgovorè mati, «to so mušnice, vse strupene, če tudi se tebi zdè prelepe. Kdor bi jih jedel, bi umrl. A one sivke, ki si se jih ogibala, tiste so najboljše, če tudi so še tebi zdele malo lepe.»

A. M. Slomšek.

Zajček in zelje.

Sestradan in onemogel pride zajček do zeljnika. Sline se mu pocede po sladkem založku, a obenem ga obide strah, da bi se mu ne pripetila nesreča, ako bi se lotil zeljnatih glav nepoklican in nepovabljen.

«Dober dan ljubo zeljice!» pozdravi zajček in prijazno pokima z glavo. «Tako bi te rad malo povohal. Rad te imam, zato te naj poljubim na košato tvojo glavico».

Zelje pa, ki je videlo zajčkovo ubožtvo in vedelo, kje tiči vzrok njegovi vljudnosti, se je posmejalo in reklo: «Ne poljublaj me, ampak pojej me! Če me ne boš ti, me bodo ljudje. Rajše pa se žrtvujem tebi, ker si lačen in ubog».

Zajček se je lotil zelja in ga hvalil, kako je dobrega srca.

Engelbert Gangl.

Lažnivec.

Matijček je potoval z nekim kupcem v daljne kraje; tamkaj se je navadil prav nesramno lagati. Ko pride domov, ga vzamejo oče s seboj v bližnje mesto, kjer ni bil še nikoli. Spotoma se pogovarjata o mnogih rečeh, kako je to in ono na svetu. Dojde ju mesar z velikim psom. Matijček pogleda psa in reče očetu: «Videl sem, že ne vem dobro kje, še de-

setkrat večjega psa nego je ta. Gotovo je bil večji od največjega konja.»

Oče, ki so precej vedeli, da se je sinek debelo zlagal, pravijo na to : «Ta se ti je morebiti zdel malo prevelik; pa vse je mogoče, ker v vsakem kraju se vidi kaj posebnega in čudnega. Tudi tukaj,» pravijo oče nalašč, «ne daleč odtod, je čudovit most. Če gre črèzenj ÷lovek, ki se je zlagal tisti dan, si gotovo zlomi nogo na njem. Le naglo hodiva, kmalu bodeva tam !»

Matijček dobro ve, kaj mu je, in se zelo prestraši. Vedno bolj in bolj zaostaja in vpije za očetom : «Oče, kako sem vam že pravil o tistem psu, da je bil tako velik kakor naš konj ? To je res malo preveč, pa tako velik je bil vendar kakor vol.»

Oče pa tiho in vedno hitreje koračijo. Mateijček vpije zopet za očetom : «Ne hodite vendar tako naglo, govoriva še o tistem psu. Pes ni bil ravno tako velik kakor vol, večji pa je bil nego tele.»

Prišla sta že do mosta in treba je bilo iti črèzenj. Oče hočejo naravnost črez, pa Matijček jih prime za roko rekoč : «Ljubi oče ! Počakajte še malo, preden pojdeva črez most. Tisti pes ni bil nič večji nego so drugi psi.»

Oče ga potem trdo posvarè in pravijo : «Matijček ! lagati se ne sme.»

Neredni deček.

Mati so rekli Nežici in Blažku : «Otroka, jutri pojdemo po železnici k babici. A vlak zgodaj odhaja in kdor ne bo ÷e o pravem času pripravljen, ta o-

stane doma». — Otroka se veselita, babico videti, ker vesta, da dobita od nje mnogo lepih stvari, ako bo deta pridna.

Blažek je bil nereden deček. Igrače, obleka, knjige, vse je ležalo po kotehi. Kadar je bilo čas iti v šolo, je bilo treba knjige, tablico, kamenček še le iskati. Zato je često tudi pouk zamudil. Učitelj so ga zaradi tega kaznovali. Oče bi ga radi pogostoma kam s seboj vzeli, ali za svojo nerednost je moral doma ostati. Nežica je vse to vedela in zato ga je vprašala: «Blažek, imaš li svoje stvari v redu?» «Dà, da,» odgovori deček ter odite spat.

Čas je bilo od potovati. Mati in Nežica po hitita, Blažek tudi za njima. Mati se ozrò ter vidijo, da je gologlav. «Kje imaš kapo?» povprašajo mati. Blažek je teče iskat ter išče in išče, a preden jo najde, drdrata mati in Nežica. Za in išče kašen je Blažek ostal doma.

Miklošič, Začetnica.

Poštenost.

«Janezek, kje si?» so klicali mati. «Pojdi hitro, prinesi mi od trgovca kave in sladkorja! Tu imaš dve liri — pa nič ne izgubi!»

Janezek si dobro zapomni, kaj ima kupiti, in izgine za oglom. Trgovec mu da, kar je zahteval.

Na potu domov se domisli Janezek, da bi preštel, ali mu je trgovec dal dosti nazaj. Kavó in sladkor, zavita v papir, položi na kamen in vrže denar v kapo.

Šteje in šteje in se prepriča, da mu je dal trgovec deset centežimov preveč. Vstane, spravi kavó in sladkor v žep, pa steče k trgovcu nazaj.

«Gospod trgovec!» reče, «zmotili ste se; dali ste mi deset centežimov preveč nazaj».

Trgovec se začudi. Na mizi prešteje denar. Res, zmotil se je na svojo škodo. Ali obraz se mu zjasni; Janezkova poštenost ga je veselila.

«To ti je v čast,» reče. «Hvala ti! Starši so te lahko veselili.»

Po L. Benyčku.

Mačica.

„Čuj, mačica, kje si?
Hej, brusi zobe si!
Glej, tukaj v tej hiši
vse polno je miši:
vso noč ropotajo,
po podih skakljajo,
po mizi, omari,
po slekerni stvari;
vse hčejo požreti —
a skušaj miš vjeti —
kop, že je več ni!“

„Ker hčeš me imeti,
glej, tu sem! Začeti
zdaj hočem zabavo,
krvavo — šegavo.
Zdaj sedem, se plazim
in bližam in pazim.
umikam se, ležem,
počasi spet lezem
pa z repom pomignem —
in kakor blisk švignem
in že miš imam!“

Zdaj z njo se igravimo:
Prostosti ji dajmo!
Zaženem jo kviško
pritlikavo miško —
pa v tačke jo vjamem,
med krempeljce vzamem;
spustim jo, da smukne
prav tjašnjaj do luknje —
pa brž jo ustavim
in v hipu zadavim —
in miške več ni!“

Fr. Ločniškar.

Da mi biti je drevo.

Da mi biti je drevo,
bil spomladi rad bi breza -
drugo drevje še goló,
nánjo sveti Juri pleza.

Da mi biti je drevo,
bil po leti rad bi lipa -
v njeni senci je hladnó,
cvet na potnika se usipa.

Da mi biti je drevo,
bil po zimi rad bi smreka -
drugo drevje že goló,
topla greje njo obleka.

O. Župančič.

Volk.

Janezek je poleg velikega gozda ovce pasel. Nekega dne se začne norčevati in na ves glas vpiti: «Volk gre! volk gre!»

Mahoma prihiti veliko kmetov iz bližnje vasi s koli in sekirami, da bi volka ubili. Ker pa od volka ni duha ne sluha, se povrnejo domu; Janezek pa se jim prav debelo v pest smeje.

Drugi dan Janezek zopet na vse grlo kriči: «Volk! volk!» Kmetje zopet pridejo, a ne več v tolikem številu, kakor poprejšni dan. Ker pa volka ni nikjer na spregled, zmajajo z glavami in gredo spet nevoljni domu.

Tretji dan pa volk zares pride. Janezek se neusmiljeno dere «Pomagajte! pomagajte! Volk! volk!» Toda zdaj ni bilo žive duše na pomoč.

Volk se zakadi v čredo, podavi mnogo ovac in med njimi tudi najlepše jagnje, ki je bilo Janezkovo in ga je najrajše imel.

Kdor se enkrat v laži vjame,

Temu se več ne verjame.

Krištof Šmjd.

Velika noč.

Travniki so zopet zeleni, drevesa polna cvetja, zrak je gorak in diseč.

Velika noč je! ponavljajo veselo otroci. In mislijo na rdeča, zelena in rumena jajčica, ki jih bodo dobili od matere. Pred prodajalno občudujejo lepa jajca, z rožami in golobčki in krasne jančke iz sladkorja. Mati mi kupiš jajčka? vpraša bogati Peterček, ki gre lepo oblečen tam mimo. Kar pojdiva, odgovori mati. Deček zbira v prodajalni sladščice, ki mu najbolj dopadejo. Pred prodajalno, gleda ubogi deček na pol bos, srečnega dečka, ki ima toliko slaščic. Gospodar spravi izbrane slaščice skupaj, jih zavije in zveže z rudečim trakom in jih da Peterčku.

Ubogi revež gleda: Peterček se naenkrat obrne, ga opazi in ostane kakor okamenel. „Kaj delaš?“ ga vpraša nato. „Oh, mati, vidiš onega reveža? Ubožec. Mi dovoliš, da mu darujem to lepo jajce?“ Mati mu dovoli. Peterček teče z darilcem k ubogemu dečku, ki ga sprejme z veseljem. Tako je imel tudi ubožec Veliko noč.

Sirote.

V lepih solnčnih nedeljah se jih vidi večkrat v spremstvu učitelja, po mestnih ulicah v dolgih vrstah. Mirno in resno hodijo po dva in dva. Imajo obleko iz črne in sive volne; na glavi imajo čepico iste barve in vsak ima napisano ime sirotišnice: «Sirotišnica Viktor Emanuela». Nekateri onih revežev, so izgubili očeta, drugi nimajo očeta ne matere.

Ostali so sami na svetu, brez doma, brez ljubeznjivega sorodnika; dali so jih v pobožno sirotišnico. Tam skrbijo za nje, jih učijo; tam se učijo roko-delstva, s katerim si bodo služili kruh ko bodo veliki. Imajo vse; toda kdo jih ljubi kakor izgubljenamati? Kdo jim govori tako sladko in ljubeznjivo kakor oče, ki ga nimajo več?

Ko vidite iti mimo vas sirote, pogledjte jih, otroci, ljubeznjivo; ne obžalujte jih, ker t^o jih bi užalilo; toda pokažite jim da jih ljubite.

Vrabci in strašilo.

Čiv - čiv, čiv - čiv,
še dolgo bom živ,
živ - žav, živ - žav,
še dolgo bom zdrav:
na sredi polja
tri vreče prosa!

Čiv - čiv, živ - žav,
vse prav? Vse prav!

Čiv - čiv, čiv - čiv,
saj nisem jaz kriv,
živ - žav, živ - žav,
če mož je brljav,
če metlo ima,
pa mesti ne zna.

Čiv - čiv, živ - žav,
vse prav? Vse prav!

Oton Župančič.

Zamazana obleka.

Ne mati, je ne bom zamazala, bodi brez skrbi. In konečno je Roza premagala mater z dolgimi prošnjami in obljubami. Je že na travniku s prijateljicai in novo obleko, belo, obroblijeno s črnim trakom. Deklica je skakala po zeleni detelji. Tekala je, toda se ni vsedla kakor druge, temveč je pazila na obleko, da se ne bo vrnila k materi z zeleno od detelje.

Onstran travnika je bila njiva; in deklice so izginile tja med rumeno zrelo žito, za njivo je bil vrt, z grahom, fižolom in rudečemi jagodami. Šle so tja. Rozi so jagode ugajale. Šla je v sredo vrta in nabirala; ko jihi je imela dovolj, šla je ven in je veselo klicala druge prijateljice. In vse so šle za njo. Oh, tvoja obleka! je zavpila začudena Lina ko je zagledala Rozo. Roza je pogledala. Na eni strani je bila obleka vsa rdeča. Ni vedela, da one jagode lahko pokvarijo na tak način njeno lepo obleko. Jagode je vrgla na tla, je pozdravila žalostno prijateljice in je šla proti domu, misleč: kaj poreče mati? Počasi počasi, se je vrnila po stari cesti, je prekoračila prag domače hiše, toda sedaj je niso držale več tresočne noge. Naslonila se je na klop, glavo je sklonila na roko, skrila obraz in solze.

Na vrtu.

Mati in Damjanka
S punčko se igrali,
Sladko se obe,
Glasno smejali,

Ne ve se kdo rajši,
Al mati ali hči.

S drevesa na enkrat
En ptič odleti,
Damjanka se strese
In punčko izpustí.

Tedaj se jokali;
Ne ve se kdo huje,
Ali mati ali hči.

Tolazi se in smeje,
No hitro Damjanka
In mater objeje,
Tako govori:

«Jaz nočem,
Da jočem,
Ker punčka si Ti.»

A. D. M.

Jamica v licu.

Rodilo se je dete na svet. Bilo je tako majhno in ljubko, da bi ga lahko spravil v žep in potoval z njim iz kraja v kraj.

A nihče ni bil tako krut, da bi deval otroka v žepno temo; vsak mu je privoščil dobrote svežega zraka. Po njem so trepetali k zemlji jasni solnčni žarki, ki so hodili pozdravljat ljubega otročička.

Priplaval je do njegove zibelke nebeški angelček. Videla ga je temna noč, kako se je nagnil krilatec nad otrokovo glavico.

Noč, dasi črna in slepa, je lahko videla božjega poslanca, saj se je širila pred njim in za njim čudovita luč, lepša od zvezd, jasnejša od solnca.

In tako se je zgodilo, da je videla noč, kako se je angel pripognil nad otrokovo glavico in kako je začel gladiti njegova ličeca. O, ta mehka, bela ličeca!

Angel je gladil z zlatim prstkom po otrokovih ličecih. Detetu je prijalo božanje angelove ročice, da se je smejalo prav od srca. Dolbel je angel po otrokovih ličecih in izdolbel je na vsako stran po eno lepo, okroglo jamico. In dete se je smejalo prav od srca.

In še dandanes, kadar se zasmeje dete, se mu izdolbeta v ličecih lepi, okrogli jamici v dokaz, da čuje nad njim roka božjega krilateca. E. Gangl.

Brodnik.

Ko krije črna noč zemljó	Sanjava noč... Le jaz nikdar
In vse sladkó že spi,	Zaspati brez skrbi ne smem,
Le v moji revni sobici	Da čujem v noči potnika,
Svetilka stara še brli.	In urno ga prepeljat grem.

Težaven je brodarjev stan
Nevaren je in poln nadlog;
Naj skoraj prostor v večnosti
Odložil bi mi dobri Bog!

Taras Vazivljev.

Kdor se tuji nesreči smeji - ta se kmalu ob svojeji solzi

(Narodna basen; zapisal Fr. S. F.).

Na nekeji njivi so bili skupaj: Bobek, Slamica in Kamenček. Slamica je bila vedno vesela. Kar plekala je, če je le sapica popihnila ni mogla mirovati.

Naveliča se zato njive in pravi nekega dne sosedu Bobku, ki je gledal iz svojega stroka: «Veš kaj, sosed moj dragi, tako dolg čas je tukaj. Pojdi greva svoje ječe. «Kar precej jo mahniva!»

«Nu le», odvrne ves vesel Bobek in poskoči iz svoje ječe. «Kar precej jo nahniva!».

«Še mene vzemite s seboj», oglasi se zdajci Kamenček, ki je ležal leno na suhi zemlji.

Če bodeš prepočasen in prelen, «pravi Slamica», pa pojdi!» Veselo so hodili po gladki stezici. Vže proti večeru dospo do potička. A ni bilo brvi preko njega. Kako tedaj priti čez. Slamica, kje bila modra, kmalu si jo izmisli.

«Vže vem, tako-le bomo naredili, pa bode pravo. Jaz ležem na vodo. Potem gresta vidva drug za drugim po meni - kakor po brvi - preko potočke. Samo pazita, da se komu ne zvrta v glavi! Ko bosta na drugi strani, pa mene izvlecita na suho».

Rečeno, storjeno.

Slamica leže na vodo. Bobek se precej ojunači in gre na nemirno brv. Malo se je res tresel. Toda prišel je srečno na suho.

Za njim poskusi Kamenček. Ta se je pa zelo bal. Ali Bobek ga je tolažil in mu dajal poguma. Ko pa vidi, kako zelo se trese Kamenček in omahuje

zdaj na levo, zdaj na desno, prične se mu na vso moč smijati. Kamenček ne more več vzdržati ravnotezja — omahne, pade v vodo in vtoni. A Bobek, ne da bi se mu tovariš smilil, smeje se na vse pretege in pozabi celo izvleči slamico, katero odnese val. Kar nakrat zaboli Bobka čez pas. Obmolkne, potiplje se, in vidi, da je od smehu počil. «O joj, o joj, kaj bode zdaj, počil sem,» toži milo Bobek in se zvija na bregu. Zakaj bolelo ga je. K sreči pride črevljar Smola mimo in zašije Bobku pok s črno krpo.

In tako nosi Bobek še danes črno zaplato. Ti pa, kadar ga vidiš in opaziš črno liso, vedi, da ne smeš bližnjemu želeti nič budega, sicer bode tudi tebe kaznoval Bog.

Ločitev.

Jadra bela so razpeta;
veter vpraša: «Naj začnem?»
«Čakaj, veter, da slovo še
vzamem, preden grem!»»

Vzel slovo sem, sedel v barko;
veter pravi: «Zdaj?»
«Ej — še brašno sem pozabil,
pridem brž nazaj!»»

Stekel k svojcem sem nazaj spet;
veter pravi: «Kam?»
«Čakaj, veter, da klobuček
še si poravnam!»»

Poravnal sem si klobuček,
veter zapihljal, *sedel v barko*
kak izgovor znal! *veter pravi*
barka plava — oh, da še bi *il kak izgovor*

Oton Župarčič.

Deček in ptiček.

«Počakaj, oj ptiček,
Malo postoj,
Veseli pomladni
Spev mi zapoj!»

«Prepevati časa,
Deček, zdaj ni,
Ker gnezdece plesti
Se mi mudi.»

Ko v gnezdecu mlade
Bodem imel,
Takrat ti, oj deček,
Bodem rad pel.

Gradiški.

Vrtnar.

Za hišico mojo
Pa vrtec leži,
V njem rožic obilo
Cveti in dehti.
Iz rožic pa Ečerke
Mi venčke pleto,
Da vun na grobove
Ljudje jih neso,

Le hitro rastite,
Ve rože mlade,
Da kmalu že venčke
Iz vas naredo,
Da tja na gomilo
Položil jih bom,
Kjer mili prijatelj
Moj našel je dom.

Čisti zrak.

Čisti zrak je prvi pogoj trdnemu zdravju, zato je pa potrebno, da se sobe prezračijo ne le po leti, ampak tudi po zimi. Skrbí torej, da pride tudi y mrzlem zimskem času vsak dan slabi zrak iz sobe, dober pa vanjo. Ne misli, da prezračene sobe ni moči zopet hitro segreti, zakaj dokazano je, da se čisti zrak segreje šestkrat, hitreje, nego-li nečisti.

Božji volek.

Šuri muri v luknjici,
V lepi črni sukunjici,
Božji volek, braz strahu,
Pridi ven, pomlad je tu.

„Božji volek, to ime
Meni v glavo prav ne gre;
Jaz sem konjcu bolj enak,
Te pač lahko vidi vsak.“

„Volek, veš, roge ima
Kakor ti rožička dva;
Da te pa ne razvezim.
Murin, cvrček ti velim.“

„Da, rožička dva imam,
Ki ju za ves svet ne dam;
Z njima migam, glej, tako!
Reci, kaj ni to lepo?“

„Kaj bi se prepirala
In ime izbirala?
Mar pomladi se lepe
Veseliva vkup, juhe!“

„Tudi jaz sem je vesel,
Črikal bom, po svoje pel;
Pojva, da se vkup glasi,
Ti juhe, in jaz čri, čri!“

Jožef Štritar.

Zdravi udje.

Jože, črevljarski pomagač, je popotoval po deželi. Neki dan pride ves truden in spehan h gostilnici. Ukaže si prinesiti kozarec piva in kos črnega kruha. Ni mu bilo po volji, da je moral peš hoditi, in da si ni mogel privoščiti kaj boljšega.

Kmalu za njim pridrdra lepa gosposka kočija, v katerej je sedel premožen mož visocega stanu. Da si prinese mrzle pečenke in najboljšega vina. Vse to použije v kočiji.

Jože ga prav zavidno pogleduje in si misli: Ko bi se pač tudi meni godilo tako! Tujec to zapazi in reče Jožetu: «Ali bi morda rad menjal z menoj?» - «Zakaj ne?» pravi Jože nepremišljeno, «le stopite, gospod, iz kočije in dajte mi vse, kar imate; tudi jaz

vam dam, kar imam. «Tujec ukaže svojemu strežniku, naj ga vzdigne iz kočije. Ali, žalosten pogled! Njegove noge se vse mrtvoudne; ne more ne stati ne stopati, temveč strežnik ga mora držati tako dolgo, da mu prinesejo bergle, ne katere se je opiral.

«Ali te zdaj še mika, da bi menjal z menoj?» vpraša tujec Jožeta. «Bog me varuj tega,» pravi prestrašen Jože: «moje noge so mi ljubše, kot sto in sto konjskih. Tudi rajši jem črn kruk in lahko poskočim, kot pa da bi imel pečenko in vino, in bi me morali drugi voditi, kakor otroka. Z Bogom, gospod!»

Stemi besedami so Jože poslovi in vstane, da bi odšel. «Prav govoriš,» reče tujec: «ako bi mi ti mogel dati svoje zdrave noge, dal bi ti jaz zanje voz, lepe konje, denar in vse, kar imam. Ubog pa zdrav človek je srečnejši, kot bogat hromec.»

A. M. Slomšek.

Ne uničujte gnezda.

Anica je slišala veselo vpitje. Kaj je? je mislila in je šla k oknu. Na travniku je zapazila brata Andrejčka, z drugimi malopridneži. Zakaj tako vpijete? je uprašala. ... Gnezdo, Anica gnezdo! Ta štiri ptičke! Z odrptim kljunčkom! Gnezdo gnezdo! So kričali veselo in Andrejčka se je slišalo najbolj: Veš, Anica, jaz sem ga našel! Anica je izginila iz okna in naenkrat je bila na travniku. Otroci, ko so jo videli z resnim obrazom, so se prestrašili, obmolknili in Andrejček je skušal ubežati. Toda Anica ga je koj ujela. Daj mi roko - mu je rekla mirno - in pelji me tja, kjer si našel gnezdo. Nekaj časa ga

vlekla za seboj. Prestrašeni tovariši pa so šli za njim. Blizu nekega grma so se naenkrat ustavili in rekli : tukaj, tukaj. Anica je vprašala brata če je res in on ji je pritrdil z glavo. In sedaj, gnezdo sem. Andrejček se je začel jokati : Je moje ! je moje ! Sestra se ni usmilila ; je vzela bratu gnezdo iz rok in ga je položila počasi v grm, tako da je bilo popolnoma skrito. Potem je rekla bratu : Le joči ; sicer ne smeš jokati, ker sem Ti vzela gnezdo, pač pa, ker si ga ukradel. - Ti ptički ne morejo govoriti kakor ti, ako bi lahko, ti bi gotovo rekli : «Deček pusti nas tukaj, to je naša hiša, čakamo matere. Kam nas poneseš ? Nas boš pustil umreti od strahu in gladu ; ne bodi hudoben !» In tako ti pravim tudi jaz. — Ako ukradete gnezdo imate velik greh : ukradete otroke materi. Ptički ljubijo mater kakor vi vašo in brez nje bi ne mogli živeti, in tudi mati jih ljubi, kakor vaša ljubi vas.

Sadni vrt.

Prostor za hišo je pridni sadjerejec globoko prekopal in skrbno obdelal, zasadil sadna drevesa v lepih vrstah in čakal več let. Potem je pa prišla pomlad. Gole veje je odela v zeleno oblačilo. Pognale so popje, in iz njega je vzknilo sto in sto cvetov.

Ej, to je resnično lep pogled ! Kako utriplje delavnemu gospodarju srce od veselja, ko vidi rdečkastocvetočo jablan, belkasti cvet hrušek, rdeči nakit breskev in snežnobeale cvetove sliv in češpelj. Vedno je na vrtu. Zdaj obrezuje, zdaj obira z drevesca izrastke in smet ; zdaj okopava, zdaj privezuje šibko debelece h kolu. Vedno je dela več kot dovolj.

A ne plaši se ga niti on, niti njegovi otroci. Dobro vedo, da bo takrat, kadar pride plodna jesen, ti-sočkrat poplačan ves ta trud.

In res! Cvetje sahne in odletava. Pod vejami je sedaj tako, kakor je bilo prej po vejah: belo je vse, kakor bi bil zapadel sneg. Le tuintam se rdi odpadel rdečkast cvet med travo.

Pa kako je vse živo na sadnem vrtu! Naselili so se vanj ptiči pevci, ki cvrče, pojo in žvižgajo od ranega jutra do poznega večera. Pa kaj! Ali so prišli pokušat, kako zori sadje, ali bo že kaj kmalu dovolj sladko in okusno? O, kaj še! Prišli so, da se goste z nebrojnimi gosenicami in hrošči, ki lazijo in frče ob sadnem drevju, kateremu so v veliko škodo. Te škodljivce pokončujejo, da je kaj!

In iako zori sadje bolj in bolj! Kmalu se prismeje z drevesa rdeče jabolko, tam z drugega sladka hruška, se dalje tamkaj česplja, potlej sliva, breskev, oreh in Bog vedi, kaj še vse.

No, sedaj pa le na vrt, otroci! Ej, to dobro de onemu, ki se je toliko trudil spomladi, ako si more in sme svojeručno utrgati sad z onega drevesa, katero je vsadil in obdelal sam in katero je Bog očeval vsake nezgode.

M. Josin in E. Gangl.

Krompir.

Krompir je najcenejša hrana ubožnim ljudem in daje tudi gospodi tečno in okusno jed. Krompir potrebuje malo obdelovanja; skoro v vsaki zemlji se obnese dobro in obrodi malone vsako leto.

Krompir sejejo malokdaj, dasi lahko dobimo njegovo seme. Seme se naredi v okroglih, zelenih, kakor črešnja debelih jagodah, ki vise ob krompirjevem stebelu. Cvetje ima belo ali vijoličasto barvo.

Ko je rastlina po pedi visoka, jo je treba okopati in ogrepati. Meseca malega srpana dozori zgodnji krompir; ni ga pa varno uživati preveč, ker tak krompir škoduje zdravju. O sv. Mihelu izkopavajo tudi ostali krompir. Da je zrel o tem času, to se spozna na njegovem zelišču ki usiha in počrnuje.

Zdaj hiti vse na polje. Možje in žene izkopavajo krompir, a otroci ga pobirajo in znašajo na kup: debelejši krompir posebe in drobnejši posebe. Otroci zakurijo tudi ogenj, ker je v tem času že mrzlo, in peko krompir v žerjavici. Pečen krompir je prav dober. Zvečer pobero krompir v koše in ga zvozijo domov, kjer ga spravijo v zračne in ne pregorke kleti.

Iz „Vrtica“.

Velikinočna.

I.

Vse zeleno, vse cvetoče,
kamor moje zre oko!
Srce meni bije vroče,
da prepeval bi glasno!

II.

Radostni so moji glasi,
saj je tu Velika noč,
ki pred davnimi je časi
Bog v nji zmogel smrti moč

III.

Le zapojmo vsi veselo,
da se čuje krog in krog:
Kar srce si je želelo,
dal nam vsem je ljubi bog!

Sirota Jerica.

Hvaležni otroci svojih staršev tudi po smrti ne pozabijo. Tak zgled daje nam Jerica. Jerica je imela šele devet let, ko jej oče in mati umrjeta. Zapustila sta jo popolnoma samo brez vsega premoženja na svetu. Kar sta si bila prihranila, to so jima pobrala huda leta in bolezen. Namesto imovine zapustila sta jej obilo zlatih nauk, po katerih naj bi se ravnala, da je ne zapusti Bog, ki je najboljši oče ubogih sirot.

Ker Jerica ni imela sorodnikov, ki bi bili za njo skrbeli, živela je od milostinj dobrih ljudi. V velikih svojih nadlogah vendar ni nikoli dolžila svojih staršev, marveč molila je vsak dan za nje. Na njihov grob je zasadila zalih cvetic, iz katerih je pozneje spletla dva lepa vencā ter ju obesila na leseni križ. Sklenila je potem vselej svoji nežni ročici in prav srčno molila za svoje ranjke stariše.

To njeno lepo djanje je bilo Bogu dopadljivo. Zato je pa tudi Bog ni zapustil. Neka bogata gospa, ki jo je večkrat na skrivnem opazovala, usmili se je. Mislila si je: To je pač dobra deklica, ki svoje starše tudi po smrti ljubi, in vredna je, da jo vzamem za hčerko.

Ker nimam nobenega svojih, bode mi ona na moje stare dni gotovo rada postregla. Upam, da mi ne bode nehvaležna, ker se spominja še celo svojih starišev, ki jej niso prav nič zapustili.

Še tisti dan se posvetuje bogata gospa z ondotnim gospodom župnikom in kmalo potem vzame Jerico za svojo hčerko. Tu se je Jerici prav dobro

godilo. Bila je pa zato svójej dobrotnici iz srca udana; ljubila in spoštovala jo je kakor svojo mater. Mnogo let sta živeli skupaj v najlepšej složnosti. Na smrtnej postelji pa je bogata gospa volila vse svoje premoženje Jerici, ki jej je ves čas tako pridno in lepo stregla. Lahko je živela zdaj Jerica brez skrbi, ker je imela toliko, da jej ni bilo treba skrbeti za vsakdanji kruh in obleko.

Kdor starše ljubi in rad jih ima,
Že tukaj na svetu Bog srečo mu dà.

P. Gros.

Vrabec.

Ni ga kraja v našej domovini, kjer bi ne bilo vrabca, tega povsod znanega, zvitega in predrznega ptička. Najbolj mu godijo kraji, kjer na dobro obdelanem polji strn bogato obrodi. Tudi po cesti se klati, kakor poreden paglavec, valja se po prahu ter se vedno prepira se svojimi tovariši. Za temne gozde in visoke gore ne mara.

Barve je sivo rjavkaste. Samec se loči od samice po črnem grlu in belem pasu prek perutnic. Kljun je kratek in čvrst. Na vsakej nogi ima po tri kratke prste s kratkimi krempljci.

Vrabec ostane vse leto pri nas. Po zimi se mu včasih slabo godi. Pa on si ve tudi v tem hudem času pomagati. V skednji brska po plevah; v hlevu pazi na hlapca, ko konjem polaga; okoli kuretnine in golobov se potika, da jim izmakne nekoliko živeža; še celo, kadar voznik pred krčmo konjem ovsa na-

suje, pride vrabec, da dobi svoj delež. Kadar so črešnje zrele, mora vrabec prve imeti. - Samica znese 5-8 zelenkastih jajčič; valita pa oba. Početkom pitata mladiče se samim mrčesom, zlasti gosenicami. Če pomislimo, da vrabec dvakrat ali trikrat na leto vali, lahko vidimo, koliko škodljive golazni pokonča. - Zatorej zasluži, da mu po zimi, ko se mu slabo godi, privoščimo nekoliko zrncec prosa ali pa skorjico kruha.

Pastir.

Jaz sem gore sin,
Bivam vrh planin;
Ljubim svobodo,
Dole in gorò.

Solnce me budi,
Lipa me hladi,
Rožice ljubò
Meni tud' cvetò.

Bele junčke
Pasem sem ter tje,
Ptičice z menò
Pesmice pojò !

Jače vrh gorè
Bije mi srcè,
V mirnej bajtici
Spavam brez skrbi.

Tukaj dan in noč
Bivam vriskajoč :
Gora je moj dom,
Zà-njo živel bom.

Lep je božji svet,
Gora mu je cvet;
Jaz sem gore sin,
Bivam vrh planin.

M. Vilhar.

Lepa pokrajina.

Italija je ena izmed najznamenitejših pokrajin vsled lepih mest, jasnega neba, prijetnega podnebja, rodovitne zemlje in različnih pridelkov. Vsled svoje lepote in bogatosti, je bila že od nekdanj močno obljudena in lahko rečemo, da je bila do danes žrtev tujcev.

Cvetice.

Bogoljub se na vrtu pred rožnim grmom ustavi in reče svojima sestricama: «Pač je roža najlepša cvetica!» Marica zavrne: «Saj je lilija prav tako lepa kakor roža, Meni ti dve cvetici najbolj dopadata, vse druge niso nič vredne.» Anica pa reče: «Kaj še! Vijolice so najlepše!! Ali jih nismo spomladi trgali najraje?»

Mati, ki so slišali ta razgovor, reko: «Vse tri cvetice, o katerih se pogovarjate, so lepe podobe ponižnosti. Bela lilija je podoba nedolžnosti, in rdeča roža nas spominja dobrote srca ter nam pravi: srce vaše naj plamti od ljubezni do predobrega nebeškega Očeta.»

Ponižnost, nedolžnost, dobrot srca

Med vsemi bogastvi še največ velja.

K. Šmid.

Gad in belouška.

Gad je bil žejen in je šel k studencu pit; belouška mu pa vodo prepove. Dolgo se prepirata in besedita, oba se vnameta in si za čez tri dni napovesta boj.

Žabe, belouški gorke, gredò gada podpihovat in mu obljubijo svojo pomoč. Zdaj se sprimeta in se hudo bojujeta; žabe priskačejo ter po svoji šegi regljaje pomagajo.

Gad zmaga v boju in potlej krega žabe, da mu niso pomagale, kakor so mu obljubile; ali odgovorè mu: «Saj smo pomagale; naša navada je namreč samo z glasom pomagati in ne drugače.»

Fr. Metelko.

Rimski cesar Tit.

V starem veku je cesarjeval v Rimu tudi Tit. Bil je jako radodaren in priljuden. Rêvežem in nesrečnikom je rad pomagal. Rekel je, da se nikdo ne sme žalosten vrniti od cesarjevega prèstola, če kateri dan ni nikomur nič dobrega storil, tožil je britko zvečer svojim prijateljem: Današnji dan je izgubljen.» Ljudje so ga imenovali: «Ljubezen in veselje çloveškega rodu.»

Za njegovega cesarjevanja so se v rimskej državi pripetile velike nesreçe. Leta 79. po Kr. je gora Vezuv jela ogenj bljuvati ter je sè svojo lavo zasula tri mesta. Nad šestnajst stoletij jih je pokrivala ognjeniška zmes.

Kmalu po tej nesreçi je bil v Rimu velik požar; tri dni in tri noçi ga niso mogli pogasiti. Razen tega so razsajale po gostem tudi kužne bolezni. Tit si je prizadeval tolažiti nesrečneže, pomagati ubožcem in manjšati nadloge. Škoda, da je vladal samo dve leti.

Metulj.

Mati je sedela na travi v senci, plela je nogavico in pogledala je večkrat kaj dela nje sinček, ki se je veselo igral s psičkom. Naenkrat je od veselja zavpil in približal se je počasi neki rdeçi cvetlici. Glej! zavpije deček, sem ga ulovil. Kaj? ga vpraša mati, Metuljá! glej kako je lep! Bel in rudeč je. Metulja je držal za perutnici in ves vesel je tekel k materi. Lep je, res; toda povej mi, kaj boš naredil sedaj? ga vpraša mati. - Pravzaprav ne vem, - od-

govori deček. Rad bi ga shranil, ker mi dopade : dal ga bom v škatljo... ali pa, s šivanko ga bom pripel na papir. - Hudobnež ! hotel bi ga mučiti ? Zakaj ? Zato, ker tudi stric profesor je delal tako. Stric je imel zbirko vseh metuljev in rabil jih je v šoli, med tem ko bi ti mučil žival brez potrebe. Toraj kai naj naredim ? je vprašal deček, v zadregi. Poslušaj, veš kaj moraš narediti ? Odpri roko in izpusti ubogo žival, naj bo zopet prosta. Bi bil ti morda zadovoljen, da bi te zvezali in držali zaprtega v ječi ? Deček je razumel, da mati govori prav, odprl je roko in metulj je zletel veselo na bližnjo cvetico.

Uganke.

1. Kam gre tisti, ki je prišel v sredo vasi ?
2. Kdo kliče, pa ne sliši, žaluje, pa ne občuti, druge v cerkev vabi, sam pa ne gre ?
3. Ena sama sveča vsemu svetu zadostuje.
4. V zemljo gleda, v nebo vpije; krščen je, pa nima duše.

Pregovori, reki in pametnice.

1. Vsaka ptica rada leti tja, kjer se je izvalila.
2. Kdó uboga rad in moli,
Bog ne pozabi ga nikoli.
3. Najlepša cvetica, kar svet jih ima
je čista nedolžnost v globini srca.
4. Uljudnost je ljudem in Bogu mila.

Poletje.

Minila je prijetna pomlad, nastopa gorko poletje. Nebo je čisto in jasno, vročina pritiska, solnce pripeka od dneva do dneva huje. Žito na polju rumeni, črešnje na vrtu rdeče, listje na drevju temni, cvetice na trati obešajo glavice pod pekočimi žarki. Ljudje in živali in vsaka stvar rada počiva v senci košatega drevja. Večkrat nebò otemni, bliska se in grmi, pohleven dež napoji suhotno zemljo. Piš spet mine, burja potihne, vse lepše raste in cvete in obeta obilo pridelka. Sè srpom in vozom odrine kmet na polje, da spravi nebeški blagoslov. Hvaležen obrne okò proti nebesom in se zahvali za obilico nebeških darov.

Da bi le tudi seme, ki je vsajeno v vaša mlada srca, doneslo obilo črvstega in zdravega klasja !

Večerna molitev.

«Nebeški oče ljubi moj,
z nebes ozri se name dolí,
in brani v spanju me nočoj.
Če sem kaj greha danes storil,
otrok prešeren, razuzdan,
če sem kaj hudega govoril,
odpusti, prosim te skesan,
S perutmi rahlo me odeni,
moj angel, da bom mirno spal;
po noči zvesto čuj pri meni,
da se strahov ne bodem bal »

Uganke.

1. Dva očeta, dva sinova
prinesò tri zajce z lova;
vendar ima enega
vsak lepò rejenega.
Ali je mogoče to?
Je, todà povej, kako!
2. Očetov otrok, materin otrok, a vendar ni no-
benega človeka sin? Kdo je to?
3. Jaz nosim gospodarja, gospodar pa mene?
Kdo sem?
4. Groza, kadar po strehi divjam,
v peči prijateljev dosti imam.

Pregovori, reki in pametnice.

1. Ljubo doma, kdor ga ima.
2. Lastna kočja je več vredna nego tuja palača.
3. Zadovoljnost je največja sreča na svetu.
4. Kdor zgodaj vstaja, temu kruha ostaja.
5. Rana ura — zlata ura.
6. Snaga je Bogu draga.
7. Prava snaga ne sega samo do praga.
  8. Snažnost in čistost varuje telo,
krasi otroka, moža in ženò.

Na večer.

Po vasi je poglel mir. Le tu pa tam še sedè po klopicah pred hišami sosedje in sosede, razgovarja-joč se o tem in onem, veseleč se prekrasnega vre-
mena.

Okoli njih pa skačejo urni otroci, popraševaje o tem in onem ter radovaje se po svoje.

Za prvim mrakom zavije zemljo skoraj temna noč v svoje krilo. A gori na nebu zaiskrava zvezda za zvezdo prav kakor v jutranjem solncu za kapljo kaplja.

Krasno je tako z zvezdami posuto, milo nebo. Zdi se nam, kakor da bi rosile te drobne nebesne hčerke srečo in blagoslov božji doli na mlado zemljo. Zdaj pa zdaj se utrne katera. Še en svetel sled za njo in — ni je več na širnem nebu. Res prelep večer! Žal, da se ga ne moremo radovati dalje.

Ura bije devet, pol deset. Tiha noč, otroci ljubi, nas vabi k pokoju. Se enkrat čujmo mili slavčev glas! Virček nam zažubori še enkrat glasno med cvetjem, in lahen vetrič nam zaveje v slovo:

Lahko noč!

M. Podtrojiški.

Nevihtha.

Mihec v kratkem času, kar je bil pastir, še ni doživel nobene nevihte.

Nekega dne je bilo, posebno vroče in soparno. Teličkom se nič kaj ne ljubi pasti; samo po malem mulijo travico, kakor da bi jo pokušali. Kar se pripodè črni oblaki izza gorà; postajajo vedno večji in večji, zakrijejo nebo, in stemni se. Mihca obide strah in groza. Strašno grmenje se zasliši. «Bog se krega, kaj bo neki?» premišljuje Mihec. Kaj se je morda zameril Bogu, da se krega? Teleta je bil res pustil v sosedov oves, a to je bilo že davno.. drugega se ne ve več spominjati. V oblaku začne vršeti. Še enkrat se zabliška in silno zagrmí, potem pa se usuje debela toča Mihcu na glavo. Mihec ima nov klobuk.

Oj ti toča, ti ! Zdaj ga bo pa vsega stolkla. Kaj stori Mihec ? Klobuk v nedra, pa v tek, kar ga nesò noge. Toča mu bobka na glavo kakor pesek; a kaj stori to, da bo le klobuk cel. Kakor strela iz jasnega neba buti Mihec, ves zasopel, v hišo. Med tem je toča ponehala in se izpremenila v dež.

«Kje imaš pa klobuk, ali si ga izgubil?» ga vprašajo mati.

Mihec počasi izvleče klobuk popolnoma suh iz neder.

«Pojdi sem, pojdi, Mihec ! Bom pogledal, če ti je toča naredila kako luknjo v glavo,» pravi hlapec in se posmehuje Mihcu.

Mihca je bilo sram, v tla gleda, praska se za ušesi ter si mane nos in oči.

«Nič naj te ne bo sram, Mihec, da se ti je klobuka zdelo škoda ! Kaj se mu boste smejali, ki nič ne veste ! Mihec je že mož. Že zdaj kaže, da ne bo vsega sproti snedel kakor čmrlj. Mihec bode znal štediti. Le tako dalje, Mihec, pa se bodeva rada imela ! Ker si se tako obnesel, kupim ti kaj lepega za kolače, kadar pojdem na semenj!» Tako so dejali Mihčev oče.

Po noči pa se je Mihcu vso noč sanjalo, kaj mu bodo oče prinesli za kolače. Po „Vrtcu“.

O zviti lisici.

Lovec si je ujel in ukrotil mlado lisico. Pustil jo je, da je prosto hodila po vsem dvorišču. Ni trajalo dolgo, in lovec je zapazil, da njegovi lisičici kaj dobro diši kuretina. Odslej jo pusti le po dnevi okoli hoditi, po noči jo pa priklene na verigo.

Zdaj pa sosedge začnò tožiti, da jim nekaj hodi perutnino klat. Kdo drug bi to delal nego lisica? A lovčeva lisica je bila čez noč priklenjena, in pri lovcu nekaj časa ni več zmanjkalo nobene kokoši. Zato so mislili, da hodi kuna ali pa dehor davit kuretino po sosednih dvoriščih. Sosedu so odslej še bolj pazili na predrznega tatu.

Nekoč zapazi bližnji sosed o mesečini lisico, ki se je pritihotapila na njegovo dvorišče. Ko so jo podili, jo je urno pobrisala na lovčevo dvorišče.

Lovec tega neče verjeti; prepričati se mora sam. Neko noč se skrije in pazi na svojo lisičico. Do polnoči je bilo vse v najlepšem redu; a kmalu potem vidi lovec, kako si lisica sname ovratnik z glave ter gre k sosedovim kokošim v vas. Zjutraj pred dnevom pa zopet pride, si natakne ovratnik čez glavo ter leže, kakor da bi bila najnedolžnejša stvar na zemlji.

Čudeč se, opazuje lovec lisičino zvijačo. Takoj ko se zdani ji nategne ovratnik tako tesno, da ni mogla nikoli več na krvavo delo. Kokoši so imele odslej mir pred to grdo ponočno vlačugo.

Po „Vrtcu“.

Kako sta mlinar in njegov sin gnala osla na semenj.

Mlinar in njegov sin ženeta v bližnje mesto osla na prodaj.

Med potjo ju sreča kmetič na konju in jima reče: «Pač nista pametna, da vama osel gre prazen in vaju nobeden ne šede nanj.»

Mlinar takoj posadi sina na osla.

Malo po tem srečata voznika, ki pravi: «Ti nerodni mladenič! Ali te ni sram, da ti jezdiš, tvoj stari oče po morajo hoditi peš?» Sin skoči raz osla, in oče sedejo nanj.

Komaj sta pa prišla malo dalje po peščeni cesti, kar ju sreča kmetica, ki je nesla poln jerbas sadja na glavi, in reče: «To je neusmiljen oče, ki tako široko sedi na oslu, sin pa mora po pesku brusiti noge.»

Na to vzame mlinar še sina k sebi na osla.

«Oj ubogo živinče! gotovo mora pogintti pod toliko težo,» zakriči ovčar, ki je ovce pasel ob poti.

Zdaj stopita oba raz osla, in sin reče očetu: «Kaj hočeva zdaj z oslom storiti, da ustrezeva ljudem?» Mlinar odgovori: «Kaj bodeva vprašala druge! Storiga, kakor se nama zdi dobro.»

Zakaj je jelka vedno zelena.

Okoli betlehemskega hleva, v katerem se je rodil Zveličar, je rastlo razno drevje.

Nekega dne je bilo božje Dete zaspano. Mati ga je uspavala. Vse je bilo tiho okoli hleva. Ptičice so umolknile, ovčice so legle na tla, nobena ni blejala, še angelci nad hlevom niso ganili svojih perutnic, da bi ne motili spanja Odrešenikovega. Božje Dete zaspil, in Mati ga pokrije s svojim pajčolanom.

Kar zašumi po drevju, veter zatuli po njem. «O, usmilite se,» prosi Mati božja, «usmilite se spečega Deteta, ne motite njegovega spanja; blagoslovilo vas bode za to.» Ali drevesa se ne zmenijo za njene besede; z vrhovi majajo in z vejami bijejo ob veje. Le eno drevo je ostalo mirno. Jelka je razprostrla

svoje veje nad hlev, da šum drugega drevja ni motil spanja Gospodovega,

Hvaležna se ozre Mati božja na jelko in reče :
«Vedno zelenje te bode krasilo odslej po letu in po zimi, veter bode samo šepetal po tvojih vejah, vonj tvojih vej bode zdravil bolne prsi, in popotnik bode iskal hladu v tvoji senci.»

Po Burkhartu.

Morje.

Kar je jezero v malem, to je morje v velikem : neizmerna množina vode, ki od vseh strani obliva kopno zemljo in je po nekaterih mestih po več sto metrov globoka.

Morje hrani v sebi mnogo bogastva. Neizmerno obilo je v morski vodi raztopljene soli. Poleg soli hrani morje v sebi obilico drugih rudnin, zato je morska voda neužitna. V morju je brez števila morskih rib, izmed katerih so nekatere pravi velikani, ki so nevarni sovražniki ostalim morskim ribam in živalim, pa tudi človeku.

Po morski gladini švigajo kakor brze ptice velikanski parniki in druge ladje, ki vežejo tiste dele sveta, kamor ni moči priti po kopnem, ali pa kamor je tak pot predolg in nepripraven. Ob obrežnih mestih so postavljene mogočne trdnjave, katere branijo vstop bojnim ladjam sovražnikovim. V pristanišča pa se zatekajo kupčijske in trgovske ladje, ki prevažajo razen živež in drugo blago iz prekomorskih krajev.

Kadar je morje mirno, vožnja po njem ni nevarna. Dostikrat pa razburka morje mogočen vihar, ki dviga velikanske, nevarne valove. Kdor se vozi ob

takem času po morju, mu val lahko trešči ladjo ob skrito skalo ali čer, kjer se razbije in potopi. Srečen je tisti, kdor se reši na obrežje ali na otok. Tam zahvali Boga, da ga je rešil grozne smrti, in rad pri-trdi onim, ki pravijo: «Kdor moliti ne zna, naj se na morje poda»

M. Josin in E. Gangl.

Strani neba.

Zgodaj zjutraj poklice učitelj svojega sina. Odideta na izprehod. Bil je še polumrak. Prideta na bližnji grič. Pod seboj zagledata v somraku domačo vas. Ob nji vidita polje in travnike, med njimi potok, za njimi gozde in še dalje druge griče in bližnje gore. Te oklepajo svet v velikem krogu daleč na okolo. Zdi se jima, kakor bi bile te gore meje in kakor bi se dotikale nebesnega oboka.

Učitelj nagovori sina: «Vidiš li ta veliki krog okolo sebe? Imenujemo ga obzorje.»

V tem se je začelo žariti nebo. Kmalu je priplavalo izza gorskih vrhov zlato solnce.

Učitelj reče sinu: «Poglej tja! To stran neba, kjer vsak dan vzhaja solnce, imenujemo vzhod. Zvečer se bode skrilo solnce ravno na nasprotni strani. Ker tamkaj vedno zahaja za gore, imenujemo ono stran neba zahod.»

«Imamo torej dve strani neba! vzhod in zahod», reče sin.

«Nimamo samo dveh strani neba, poznamo jih še več», dostavi oče in nadaljuje: «Obrniva se proti vzhodu! Če zdaj razprostrem roke vodoravno na desno in na levo, kaže desnica proti jugu in levica na sever. Poleg vzhoda in zahoda imamo jug in sever, torej štiri strani neba, katere zovemo glavne strani neba.»

M. Josin in E. Gangl.

Italijanska mesta.

Italije ni olepšala samo narava, temveč so jo tudi ljudje. Mesta se nahajajo ob rekah ali ob morju.

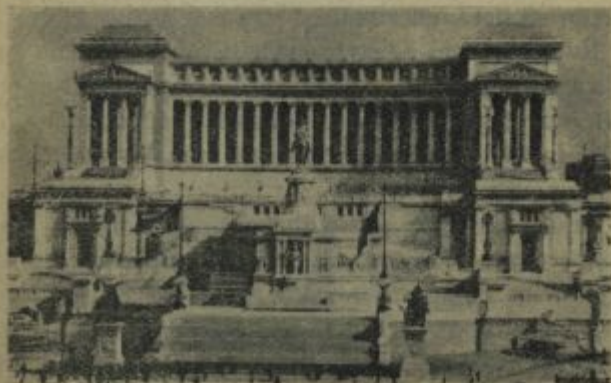
Turin, ob reki Po je glavno mesto Piemonta, ima prostorne trge in dolge ulice.

Genova, glavno mesto Ligurije, je znano radi svojih krasnih gradov iz marmorja in svoje luke, ki je največja cele Italije.

Milan, v sredini Lombardije, je najbogatejše mesto Italije. Ima veliko spomenikov, stolno cerkev in krasen grad.

Benetke, kraljica Jadranskega morja. Na trgu sv. Marka imamo najlepšo dvorano celega sveta. Največji ponos za Benetke pa je Arzenal v katerem so napravili veliko ladij, s katerimi so pospeševali trgovino in branili mesta pred tujci.

Bologna je glavno mesto Emilije, znana vsled svoje univerze in svojih zvonikov.

Firenze je ob reki Arno in je zaklad Italije vsled svojih umetnosti.

Rim, glavno mesto Italije, se je jako predru- gačil. Ostanke starih spomenikov, nam pričajo, da je Rim jako staro mesto. Znameniti so tudi spome- niki modernega Rima: «Palača pravičnosti», spo- menik «Viktorja Emanuela», i. t. d.

Neapel se nahaja ob Vezuvu. Mesto ima lepe sprehode ob morju in krasne ulice.

Palermo je glavno mesto Sicilije, **Katanija** je tudi krasno mesto Sicilije. Glavna ulica pelje do velikanskega hriba, visok je 3300 metrov, ki je nastal iz izbruhanih snovi, do vulkana Etna.

Skrb za zdravje.

Zdravo telo je najboljše blago na zemlji. Ne- kateri premalo premislijo, kolik dar in kolika do- brota je zdravje. Mnogo ljudi se pokvari že v mladih letih, da so ves čas življenja nadložni, ali pa morajo prezgodaj iti pod črno zemljo, zato ker se niso va- rovali in so neredno živeli.

Kdor hoče za zdravje skrbeti, naj se ravna po teh pravilih: Bodi zmeren v jedi in pijači. Ne jej nikoli nezrelega sadja in nobenih jagod, gob in drugih zelišč, katerih ne poznaš; mnogo stvari je zelo strupenih.

Vroč nikoli ne pij. Nobena močna pijača, naj si bo pivo ali vino, ni za mladino. Posebno pa je žganje strup vsakemu človeku.

Ne prehlajaj se. Če ti je vroče in se potiš, ne slači se in ne hodi v tak kraj, kjer sapa piše. Ne-

zdravo je spomladi in jeseni ležati na mokrej ali hladnej zemlji.

* Po zimi prehitro iti z mraza na toplo je zelo nevarno. Kdor ozebe, ne sme iti za peč.

Bodi v vseh rečeh čeden in snažen. Snaga je prijateljica ljubemu zdravju. Ako hočeš imeti svetle oči, zdrava ušesa in zdrave zobe, glavo in noge, le pridno jih umivaj.

K. Šmid.

Pravljica o treh bratih.

Neki oče je imel tri sine, katerim je na smrtni postelji to le sporočil: «Blaga vam nimam dati, pojdite torej po svetu sreče iskat», in pri teh besedah umrje.

Ko sinovi očeta pokopajo, razidejo se po svetu vsak po svojem potu.

Prvi je kmalu prišel do svoje sreče: našel je studenec, iz katerega se je izlivalo samo zlato. On si ga hitro naloži celo breme, odide proti domu, sezida si tam zlato hišo in se oženi. Na gostovanje povabi vse prijatelje in potem srečno dalje živi.

Srednji brat tudi ni dolgo iskal sreče po svetu; našel jo je pri studencu, iz katerega je curljalo samo srebro. Tudi on si ga naloži na rame, kolikor ga le nesti more, pa si sezida hišo iz srebra in se, kakor stareji brat, oženi, ter v sreči uživa svoje dni.

Najmlajši brat pa je šel daleč po svetu, pa ni našel niti srebrnega niti zlatega studenca. Vendar je tudi njemu sreča mila in privede ga do starega puščavnika, ki je ravno umiral.

Stari puščavnik mu reče: «Sam Bog te je poslal, ljubi kristijan. Glej, moje ure so pri kraju, skoro umrjem. Bodi torej tako dober pa me po smrti pokoplji. Za plačilo pa dobiš ta-le prt, to palico in te bukve, ki ti izpolnijo vsako željo. Le vselej prt razgrni, bukve nanj položi in iz njih beri, s palico pa po prtju udari, pa bo pred teboj stalo, kar si poželiš.»

Ko je puščavnik te besede izgovoril, izdihnil je dušo in zaspal v Bogu. Mladenič pa ga je lepo pokopal, potem pa vzel prt, palico in bukve ter se napofil proti domu.

Tu je videl brata srečna in oženjena, in tudi on se je namerjal oženiti. Izbere si nevesto in mnogo gostov povabi na ženitovanje. Ti res pridejo, pa ne vidijo nobene priprave.

Ko po poroki pride iz cerkve domov, razgrne mlajši brat prt po mizi, odpre bukve in začne iz njih brati, s palico po prtju udari in reče: «Hiša naj bo zlata, na omizju pa pečena prata, zraven kruh in pogača, pa najboljša pijača, race, kure in gosi, vse naj samo na naše mize prileti.» Res je bila hiša naenkrat zlata, in mize so se kar šibile samih jedij in pijač. Zdaj so začeli gostovati, da ni bilo ne kraja ne konca.

R. Poznik.

Svetnik z dobrim srcem!

Saj veste, koga mislim.

No, uganili ste — svetega Miklavža!

Meseca grudna potuje križem sveta, bogato obložen z najrazličnejšimi darovi, da jih razdeli med dobre in pridne otroke.

Ponoči pride in potrka na okno ter vpraša :
«Mamica, kakšni so pri vas otroci?»

In mamica odgovori: «Hvala, ljubi kum, dobri so in pridni!»

In dobri svetnik ji ponuja svoje darove ter pravi: «To je za tega, to za onega; to je za to, to za ono!»

Potem odide do sosednje hiše...

A vse drugače je, če odgovori mamica: «Joj, otroci so pri nas hudobni in leni!»

Takrat se zmračí svetniku obraz, zaloputne okno in naglo odide k sosedovim, da obdaruje tiste, ki so darov vredni.

Tako je bilo vedno, tako je danes in tako ostane v bodoče!

Dobro se še spominjam tistega leta, ko smo bili otroci v naši soseščini prav posebno nagajivi in živi. Kakor veverice smo bili, ki vam ves ljubi dan ne ostanejo niti za pol minute pri miru. To je bilo krika in vika od zore do mraka, da so naše starše bolela ušesa in da so bili z nami prav nezadovoljni. Opominjali so nas, naj se vendar vedemo dostojno in lepo-ali povem vam odkritosrčno, da niso sami opomini kar nič izdali! Treba je bilo seči po brezovki; treba je bilo tega in onega celo postaviti v kot, kjer je klečal in kremžil obraz. Pa je prišla še hujša kazen! Svetnik z dobrim srcem-sveti Miklavž- je šel mimo naših hiš in ni pustil niti trohice na krožnikih, ki smo mu jih bili nastavili.

E, ali smo se držali kislo drugega dne!

Pa smo tudi precej tisti dan sklenili, da bomo živeli odslej tako, da ne bomo žalili niti stašev niti svetega Miklavža. Saj bi se nam lahko pripetila prihodnje leto še večja nezgoda, nego se nam je pripetila letos. S svetim Miklavžem hodi parkelj hud in grd mož-z globokim košem in s šibo-pletenko in z velikimi, ostrimi zobmi. Potlačil bi nas v koš in nas pohrustal s kostmi in kožo!

In v resnici smo živeli potem tako, da so nas bili veseli vsi, ki so nas poznali!

In ko je prišel zopet god svetega Miklavža, to bi nas morati videti, kako so nam žarela drugega dne lica samega veselja!

Pa nas poglejte na podobi! Boben, sablja, čaka, punčke, možici in tako naprej... Pa bi ne bil vesel mlad človek, ki je kar ustvarjen zato, da se raduje? Obložili in oborožili smo se z Miklavževimi darovi ter smo se izprehajali po hiši semintja, češ: «Le glejte nas, ki smo si zaslužili vse to bogastvo!»

Najbolj se je pa vendar radovala naša Anuška, ki je dobila v dar dve ropotulji. Prva je stopicala v vrsti ter s slovesnim ropotanjem naznanjala, da se izprehaja po prijazni in topli domači hiši vrsta veselih in zadovoljnih mladih ljudi!

Engelbert Gangl.

KAZALO

	Stran
1. V šoli	3
2. Otrokova molitev (A. Praprotnik)	4
3. Novi součenec (Po Jož. Kliki)	4
4. Tri hčere („Vrtec“)	5
5. Dva slaba šolarja (A. M. Slomšek)	5
6. Ne muči živali (Fr. Erjavec)	6
7. Materina ljubezen	7
8. Pozdrav lastovic	7
9. Prostorí	8
10. Jesen	8
11. Petelin in kokoš (M. Josin in E. Gangl)	9
12. Materi za god (Pavlina)	10
13. Družina („Vrtec“)	10
14. Ptica in deček („Angelček“)	11
15. Pes in ovca (Fr. Metelko)	11
16. Čebela in ovca (A. M. Slomšek)	11
17. Pametna koza	12
18. Večer (J. Stritar)	12
19. Uganke. 1. Mleko. 2. Repa. Ker jih je več	13
20. Pregovori reki in pametnice	13
21. Kmet in njegova sina (Fr. Metelko)	13
22. Kovač in kopač (A. M. Slomšek)	14
23. Kaznovani tat (Fr. Erjavec)	14
24. Prazen strah	15
25. Žabe (Oton Župančič)	15

26. Junaški čin	16
27. Grad in hiša (Josip Barbič)	16
28. Otroci spuščajo mehurčke (Oton Župančič)	17
29. Pes	18
30. Konj	18
31. Osel-kralj (Ivo Trošt)	20
32. Lenka, igra v pesmi (Oton Župančič)	20
33. Jesensko solnce (Maksimov „Vrtec“)	20
34. Zvonovi (Oton Župančič)	21
35. Usmiljenje	21
36. Vseh vernih duš dan	22
37. Pesem nagajivka (O. Župančič)	22
38. Ljubi sveti Miklavž (Jos. Kostanjevec)	23
39. Leseni konj (Rakulski)	24
40. Mati (S. Jenko)	24
41. Zaklad v niivi	25
42. Pregovori, reki in pametnice	25
43. Kralj v vojski	26
44. Božični večer (Jos. Stritar)	27
45. Zima	28
46. Dva brata („Vrtec“)	28
47. Po delu plačilo (Ivo Trošt)	29
48. Pes in mačka (Ivo Blažič)	30
49. Mali mrtvec (E. De Amicis)	31
50. Luna	32
51. Pripovedka o nosku (O. Župančič)	32
52. Pregovori, reki in pametnice	33
53. Ovčica (J. Krek)	34
54. Hvaležnost	34
55. Kraljeva družina	35
56. Postovka (O. Župančič)	36
57. Jaslice (Ivo Trošt)	36
58. Modra miška („Vrtec“).	37
59. Uspavanka (O. Župančič)	38
60. Mimica in zimica (Gradiški)	38
61. Padaj, padaj... (Samko Cvetov)	39
62. Mačka	39
63. Domači golob	40

64. Plemenito delo (E. De Amicis)	41
65. Pajek in polž (Solovej)	42
66. Zadovoljnost (D. Juriša)	43
67. Pregovori, reki in pametnice	43
68. Bolni učitelj (A. De Amicis)	44
69. Veter	45
70. Čuti (A. Slomšek)	47
71. Osel	48
72. Voda („Vrtec“)	49
73. Vsem se ne more ustreči (Kr. Šmid)	50
74. Cigani	51
75. Veliki komponist	52
76. Pomlad	53
77. Učenec, iz šole gredé (Zlati orehi)	53
78. Telovadska (A. Pernè)	54
79. Dobri in pridni otrok („Vrtec“).	54
80. Pomladanska (L. Svetec)	56
81. Čebele („Vrtec“)	56
82. Prva vijolica (J. Stritar)	57
83. Škorec (Po K. Šmidu)	57
84. Dve basni (O. Župančič)	58
85. Vrtec (Iv. Jarnik)	59
86. Uganki. 1. Polž. 2. Maček	60
87. Solnce in dež	60
88. Slavec (J. Gomilšak)	61
89. Lišček (J. Tomšič)	61
90. Solnce in veter (Po Ezopu)	62
91. Mak (O. Župančič)	63
92. Oblaku (O. Župančič)	64
93. Pregovori, reki in pametnice	64
94. Po jagode (A. Funtek)	65
95. Strupene gobe (A. Slomšek)	65
96. Zajček in zelje (Engelbert Gangl)	66
97. Lažnivec	66
98. Neredni deček (Miklošič, Začetnica)	67
99. Poštenost (Po L. Benyčku)	68
100. Mačica (Fr. Ločniškar)	69
101. Da mi je biti drevo (O. Župančič)	70

102. Volk (Po Krištofu Šmidu)	70
103. Velika noč	71
104. Sirote	71
105. Vrabci in strašilo (O. Župančič)	72
106. Zamazana obleka	72
107. Na vrtu (A. D. M.)	73
108. Jamica v licu (Engelbert Gangl)	74
109. Brodnik (Taras Vaziljev)	74
110. Kdor se tuji nesreči smeji — ta se kmalu ob svojej solzi (Narodna basen)	75
111. Ločitev (O. Župančič)	76
112. Deček in psiček (Gradiški)	77
113. Vrtnar (Taras Vaziljev)	77
114. Čisti zrak	77
115. Božji volek (J. Stritar)	78
116. Zdravi udje (A. M. Slomšek)	78
117. Ne uničujte gnezd	79
118. Sadni vrt (M. Josin in E. Gangl)	80
119. Krompir („Vrtec“)	81
120. Velikonočna	82
121. Sirota Jerica (P. Gros)	83
122. Vravec	84
123. Pastir (M. Vilhar)	85
124. Lepa pokrajina	85
125. Cvetice (K. Šmid)	86
126. Gad in belouška (Fr. Metelko)	86
127. Rimski cesar Tit	87
128. Metulj	87
129. Uganke. 1. Iz vasi. 2. Zvon. 3. Solnce. 4. Zvon	88
130. Pregovori, reki in pametnice	88
131. Poletje	89
132. Večerna molitev (J. Stritar)	89
133. Uganke. 1. Bil je eden stari oče. — In tako je to mogoče. 2. Hči. 3. Črevelj. 4. Ogenj.	90
134. Pregovori, reki in pametnice.	90
135. Na večer (M. Podtrojiški)	90
136. Nevihta („Vrtec“)	91
137. O zviti lisici („Vrtec“)	92

138. Kako sta mlinar in njegov sin gnala osla na semenj	93
139. Zakaj je jelka vedno zelena (Po Burkhartu)	94
140. Morje (M. Josin in E. Gangl)	95
141. Strani neba (M. Josin in E. Gangl)	96
142. Italijanska mesta	97
143. Skrb za zdravje (K. Šmid)	98
144. Pravljica o treh bratih (R. Poznik)	99
145. Svetnik z dobrim srcem! (Engelbert Gangl)	100

